

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRLETÉSEK:
4-hasábos példát sor egyezer 20 fill.
minden közvetkezéskor 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

PÖSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, január 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Parecz Béla dr. az aradi kamara elnökjelöltje.
- Pórt vallalt az édesanyja ellen.
- Az öngyilkos utolsó levelei.
- Hódít a téli sport Aradon.
- Ü. és — botrányok nélkül.
- Mozi — a mozi körül
- A főkortes italmérése.
- Csínytevő királyfi.
- Tarkaságok.

Román hang.

Írta: Egy volt román nemzetiségi képviselő.

Figyelemmel arra, hogy az eszmék tisztázódása érdekében hasznos dolog az „audiatur et altera pars” elvét követnünk, helyet adunk az alábbi cikknek.

Véres kardot járatnak körül az országban a „nemzetvezérek”: veszélyben Magyarország! Veszélyben azért, mert Tisza István gróf, „a nála megszokott konoksággal” arra az „elvetemültségre” merészkedett, hogy egyengetni próbálkozzék a magyarság és a hazai román nép között a testvéries megértés útját, ezzel lehetőséget nyitván arra, hogy *mielőbb létrejöhessen az az élet-halálra szóló érzelmi és lelki szövetség a magyar elem és a román faj között, amelyet uralkodók és államférfik népeik egész szíve ellenére soha igazában meg nem teremthetnek.*

Láttára a magyar-román paktumkísérletek ellen felvonuló ősi magyar hegemon tiltakozóknak, azt hinné az ember, hogy ezek a honmentők még 1784-nél tartanak és mitsem láttak a hallottak az újabb időkről, kiváltképpen az Ur 1912-3-ik esztendőinek szörnyű véres mementóiról.

A hajdan nagy és hatalmas ozmánok, birodalma siralmasan összeroppant. Világ csufjára megfutamtotta tizszer nagyobb Törökön seregét a tegnap még vazallus kicsi Bulgária hadiereje. Megkészsereződött területre Szerbország és Montenegró és megnagyobbodott a végre mégis szintén szláv bolgárok országa. I. Ulászló temetőjétől, Várnától—Duleignoig, Belgrádtól—Ochridáig és Lagosig a délszláv az ur, legyen az bolgár, szerb vagy montenegrói.

Mindez még nem lenne tulnag baj. De baj az, hogy azóta amugyis tultengett önérzetük, merészségük és falánkságuk legalább is huszszorosává emelkedett az eddiginek, annyira, hogy ex-trónörökös György herceg ma már ki se ri közülök. Nem akart e tavaly dicső Nikola ornagore király hadba szállani velünk!

Megengedem, hogy még nem épen kétségbeejtő a helyzet, ha csupán a délszlávokat nézzük. Mert Istennek hála, az osztrák—magyar monarchia nem szorul arra, hogy megijedjen még a maga árnyékától is.

De ha nem is kell valami virtus ahhoz, hogy meg ne ijedjünk, azért cseppet sem kishitő eljárás mindezeket a jelenségeket a legéberebb figyelemre méltatni.

Egyenes kötelességük ez államférfiainknak. De kötelességünk nekünk édes mindnyájunknak is azoknak, a kik hazánkat nem magunkért, hanem magáért szeretjük, jó eleve mindent úgy intézni, hogy monarchiánk és benne hazánk, bármely jövő külső szláv alkulatokkal és szövetségekkel szemben, úgy *morális*, mint hadi tekintetben kétszeres biztonságra legyen mindenkor felkészülve, mert maga a kockázat kész hazaárulás.

Arra számítani, hogy a különböző délszláv államok nem fognak többé soha közös politikai irányba verődni, veszedelmes naivság lenne. Ma velünk a bolgár, de ha megbocsát neki a sértődött Atyuska és ismét kegyeibe fogadja őt, kilátásba helyezvén neki adott esetre Szolánikit, Kavallát és az egész Dobrudzsát, mi neki akkor a „svába”, a kitől mit sem remélhet. A török sem hitte el mindhalálig, hogy a szerbek elfelejtik valaha Slivnicát és összeállnak ellene a bolgárral. Még kevésbé hitte volna, hogy az a két délszláv faj szövetségre lépjen a gyűlölt göröggel. Hiszen évtizedeken át folytatott a sok bolgár és görög banda irtó guerilla-harcot egymás fajabellie ellen. Mert ha hitte volna, tán még sem találta volna őt annyira készületlen a bekövetkezett megrohanás.

A balkáni délszláv nemzeti államok újabb kialakulása és főképen a magasan fellángolt szláv nacionalizmus, nem hagyhatta hidegen a Habsburg-monarchia államférfiain. A két állam összlakosának több mint fele szláv, szinte kikerülhetlen tehát, hogy a szláv eszme diadala a monarchia szlávjaira is erősen buzdító és érzeretfejlesztő hatással ne legyen. A monarchia másik felében már eddig is vezetnek a szlávok és az osztrák-német mindjobban háttérbe szorul.

Pedig a dualizmust mi a német Ausztriával szőttük, nem telhetik tehát már egyedül e szempontból sem nagy örömrünk a mindinkább szlávósodó Ausztriában, mert félt, hogy a szláv tultengés maholnap holmi államjogi belső átalakulásokra törhet.

Ilyen a politikai érdek: évszázadokon át nem volt az osztrák-németnél gyűlöltebb lény a magyar szemében, ma pedig már egészen más érzellemmel nézi háttérbe szorulását. Szívesen segitene talpra, de nem tehet sokat érdekében, mert más állam belső ügyeibe nem avatkozhatnak.

Idehaza, Magyarországon szétszórta él a németiség. Kivüle még csupán egyetlen természetes szövetségese akad a magyarnak a szláv tengerbe nyuló Duna-mentén: a román faj.

A románság zöme kétharmad részében az önálló Romániát, egyharmadrészében Erdélyt és a szomszédos magyar megyéket lakja.

Beszéljünk őszintén. Nincsen e világon nemzeti állam, amely a vele határos idegen államban lakó fajrokonaira, kivált ha azok közvetlen közelségében laknak, bizonyos vonzerőt ne gyakorolna. Ezt tagadui hipokritaság lenne.

És mégis. A német Hoffer András utolsó oheletéig védte hazáját, a vegyes nemzetiségű

Helvéciát, a német bajornak bekebelezési kísérlete ellen. A belgiumi franciáról sem hallotta senki, hogy a nagy Frankhonhoz való csatlakozás érdekében irredentisztikus törekvéseket táplálta.

Tehát egyáltalán nem abszolút erejű az a szabály, hogy minden idegen állambeli nép a saját faja által alkotott nemzeti államhoz vonzódik, mert ime számos élő példa bizonyítja az ellenkezőt is.

Furcsának és érthetetlennek tetszhetik ez, pedig nagyon egyszerű és érthető.

A nacionalista egoizmus és altruizmus vagy- és teherlapja matematikai pontossággal adja meg a centripetális, avagy esetleg centrifugális hajlamu egyenleget. Add meg annak a népnek, ha idegen államban is, az etikai, kulturai, gazdasági és társadalmi fejlődés minden jogos, az egységes állam igazi érdekével egyező feltételeit; éreztesd vele, hogy fejlődésének, gyarapodásának útjába állani nem szándékos, sőt ellenkezőleg, segited minden lehető módon és eszközzel: centripetal vonzódást nyersz egyenlegül.

Ha pedig minden téren hátraszorítod; érvényesülésében az egész vonalon akadályozod, soha testvérenek, egyenjogunak elismerni és *tettleg is azzá megtenni* nem akard: ne csodálkozz azon, ha centrifugális hajlamot eláruló egyenleg kerül ki a mérlegkészítésből.

Az a nép, amelynek vezető politikusai még ennek a politikai egyszerű számvitelnek sem ismerik csinját-binját, egyáltalán nem lenne képes biztos jövőjü államot fentartani.

Mert hát az emberi egoizmus örök. Ha nekem itt, habár másnyelvű faj által alapított államban, jó dolgom van, nyelvemet, hitemet senki sem üldözi, életérdekemben, érvényesülési jogaimban senki sem sért: biz én nem kívánkozom fajom szomszédos államába, ahol alig remélhetek jobb szituációt, sőt tán ép ellenkezőleg. S annál kevésbé, amikor a megelégedettség mellett hagyomány, történeti mult, dinasztia-hűség, megszokás és minden veszélyes lépéssel szemben érzett aggodás is marasztal.

Ellenben ha engem folyton kulinak néznek; ha nyiltan bevallják, hogy nem szabad érvényesülnöm, a meddig fajomat és annak létérdekeit hitvány esontokért meg nem tagadom; ha örökké „uralnak”, nyomnak, kihasználják és lenéznek: biz én még a gyehennát is jobb hazának tartom, mint az *ilyen* hazát. Csoda-e aztán, ha átkaesintok a határon boldogabb véreimhez és közéjük kívánkozom?!

Könnyű dolga ott a „lázító”-gyújtogatónak, ahol a kormányzás botor ésszel uton-utfélen összehalmoz rengeteg gyulekony anyagot. De még a löport sem tudja robbanásra juttatni ott, ahol azt állandóan a testvériség kristályvizében áztatja a körültekintő kormányzó.

Lenne csak a svájci németiség hegemonizálva a francia, vagy az olasz elem által; ne érezne magát eddigi hazájában szabadabbnak, függetlenebbnek, kultur- és közteherképesebbnek és a maga sorsa felett nagyobb úrnak, mintha a nagy német birodalom polgára lenne: bizony irredentisztikus törekvéseket

A belga francia, ha flammand „szupremáciát” nyögne és állami iskola, egyetem, hivatal a vasuti baktorségtól kezdve a miniszteri állásig, minden jó, csakis annak teremne: bizátracsingatna ő is Párisba.

Hogy ne higgye valaki, mintha kerülném a román irredentizmusról való beszédet, akár csak a forró kását, ime egyenest erre a tárgyra térek.

Mi tagadás: a miként ma is sok ezerre, tán sok tízezerre megy azoknak a magyaroknak a száma, a kik a hazai románban csakis egy helóta-sorsra született páriát látnak és valóóságos szemtelenségnek veszik azt, hogy nem akar „beolvadni”; — a miként ezerszámra akad magyar, a ki képes volna tüzzel-vassal kiirtani minden „oláht”, a ki az első felszólításra nem vedlik át rögvest magyarrá: úgy vannak, elismerem, még ma is a románok között olyan ábrándozók is, mindenestre* többen a Kárpáton túl, mint azokon innen, akiknek ideáljuk egy nagy Románia lenne, amely a magyar alföldig terjedne. Mindkét oldalon vannak tehát tuzók és lesznek ezután is.

A különbség csak az, hogy míg a komoly románságot mindinkább nemhogy kiábrándulni látjuk az irredenta képzelődésből, — mert ez már rég megtörtént, — de nevetni és esufolkodni halljuk a maga Don Quijottjein, addig a magyarság napról-napra mindjobban beleéli magát szupremáciális tuzásokba és a beolvastási kísérletekbe és az ő Don-Quijottjei és Sauchs Panzái „nemzetvezérek”, orakulumok.

Miért engedékenyebbek a románok és miért gyomlálják ki ma már önmaguk övéik szívéből és fantáziájából komoly szóval és tettekkel — az irredenta hajlamokat?

Mert természetes életösztönük utalja őket arra. Nem hiába „eine mintye”-nek esufolgtanak minket a magyarok; mi nem felejtünk hamar felismert igazságokat.

Ilyen felismert igazság minden román értelmes lélek előtt az, hogy a román fajnak legfőbb és egyedül halálos veszedelme — ép úgy mint a magyarnak — az orosz kolozsus. A régi Moldva jobbik felét száz éve foglalta el Oroszország és száz év óta oroszította tüzzel-vassal. A Balkán kapuja és egyben Kelet granáriuma Románia: kettős indok arra, hogy a Balkán feletti szuverenítésra és Konstantinápoly birtokára Nagy Péter végrendeletének szel-

lemében törő orosz, ennek a darab földnek birtokára áskálódva áhitozzék.

1853-ban már be is rendezkedett a muszka a dunai fejedelemségekben és csakis fegyverrel tudták őt onnan kitessekelni. Azt sem tudják a románok felejteni soha, hogy a plewnai kiségités után 1878-ban mint fizetett az orosz, elszedvén, halaképen, Moldva legtermékenyebb területét az 1855-ben visszakapott volt Bessarabia-részt.

Látja naponta a román, hogy az orosz miként igyekszik őt izolálni és van esze, hogy átlátszó esalogatásainak fel ne üljön.

Diplomatizál Románia is, alkalmmilag társul ő is, márcól-holnapra, bolgárral-szerbvel, a mikor ebből némi előnyt és hatalmi pozíciót méríthet. Így értem az 1913. júniusi román-görög-szerb ententót, természetesen nem a „Pesti Hírlap”-nak orosz műhelyből kikerült apokrif szerződését, hanem a valót, a mely egyedül a bolgár ellen irányult. Am ott van minden értelmes román politikus szíve mélyén a meggyőződés, hogy ezek neki mégis természetes ellenségei, akik ellen fel kell készülnie. Így érlelődött a román lelkében a tudat, hogy nekik csak is a magyarra és a német elemre lehet támaszkodnia a szláv tenger által való elnyelés veszélye elleni védekezésében. Kell-e nekik ezekután külön magyarázat, hogy ily körülmények között az irredenta, a magyar területre való áhitozás nem volna egyéb, mint a legoktalanabb öngyilkosság?

*

Tisza István gróf ma még az egyetlen államférfiu Eötvös József báró óta, a kiben van bátorság a románság békejobbát elfogadni és fennhangoztatni: hogy magyarnak és románoknak meg kell értenie egymást. Oly szegény lenne a magyar nagyobb kaliberű, az orruk hegyénél távolabbra is ellátó államférfiakban?

Távol állok a folyamatban levő paktumtárgyalásoktól. Jó ideje, hogy csak messziről kísérem figyelemmel a politikai eseményeket. Tehát nem Tisza dicsérete a céloim.

Mint román embert, nem csoda, hogy engem az érdekel főképen, jól

vigyáznak-e vezéreink, nehogy olyan létfeltételről mondjanak le, amely nélkül a hazai román nép megélni nem tudna. Érdekel, de egyáltalán nem félek, hogy ilyenén lemondást elkövetnének. Csakis létfeltételeit kívánjuk népünk fennmaradásának és boldogulhatásának biztosítani és semmi konkrét és privilégiumra nem pályázunk.

Igy vagyunk mi románok ugyyszólván mindnyájan. Bizalommal várjuk a tárgyalások befejezését, akár hozzák meg a hön óhajtott megértést, akár még nem.

Miért nem teszi ugyanazt a magyarság is? Miért indult meg a legelvetendőbb kampány a „nemzetvezérek” részéről a magyar-román paktum ellen. Hiszen Wekerle is tárgyal velünk. A legocsmányabb demagógia hangjai ütnek meg füleimet és az igazi magyar hazafiak hallgatnak. Azért kérdem tisztelettel: Hol vagytok, igaz magyar hazafiak?

Nem azok, akiknek hatalom, hivatal és urhatnamság kell. Nem ezekhez szólok. Azokat hívom, akik a haza jövője és biztonsága érdekében ezeréves gyűlölködést is képesek egy szempillantás alatt megszüntetni, nem pedig azokat az önszabadalmazott „homentőket”, a kik nemhogy másnyelvű polgártársaikat, de önvéreiket is anynyira gyűlölik, hogy e vak szenvedélyük oltárán képesek hazájukat is feláldozni. Hol vagytok magyar hazafiak?

Hadiflotta az albán vizeken. Berlinből jelentik: A Berliner Tageblatt Rómából a következő táviratot kapta: Az olasz hadihajók készen állanak az albán kikötők megszállására. Természetesen ez csak akkor történik meg, ha az albán zavargások folytatódnak. A Matino értesülése szerint az olasz Perrughio, a német Hertha, az osztrák-magyar Ferenc József hadihajók az albán vizekre tartanak.

Az adóhivatalban.

Írta: Berkes Imre.

Szeráf szolga volt az adóhivatalban. Ő fogadta a panaszosokat, akiket a végrehajtó már több ízben megfenyített. Ő adott tanácsot azoknak, akik az intések, a végzések és egyéb hivatalos irások értelmetlenségén nem tudtak eligazodni. Ő magyarázta meg, miképen kell halasztást kérni a királyi tanácsos urtól, aki benn trónolt a hivatalos helyiségben, míg Szeráf csak az előszobában uralkodott. De itt igazán uralkodott, mert nélküle semmit sem lehetett elintézni, aki pedig ellenkezett vele vagy gorombaságra ragadtatta magát, azt egyszerűen hazaküldte. Szeráfnak ilyenformán nagy tekintélye volt az előszobában, ami meglátszott aranyláncos potrohán, szigorú ábrázatán s nem épen barátságos beszédmódján. Nem nagyon válogatta a szavait még azokkal szemben sem, akik pedig nem igen fukarkodtak a borralalóval. Igaz, hogy borralaló nélkül nem is nagyon lehetett boldogulni Szeráffal.

Szeráf így évek során egész csinos vagyonszáma telt szert. Egy kicsiny viskója volt a külvárosban, a fiát gimnáziumba járatta, vasárnaponként korezmázott s a barátainak hasznos előadást tartott az adópolitikáról. Elmondta, hogy ő többet tud, mint a királyi tanácsos, aki már öreg és mindig elalszik a karosszékben... Derék, jó ember, — mondogatta, arra hasznalom, hogy a neyét írja alá az elintézt ak-

tákra. Igaz, hogy magam is aláírhatnám a neyét, de hát hadd írja ő. Egyéb dolgot sem adok neki.

Más hivatali szolgák is jártak ide, ezek is kitűnően értették a mesterségüket, ki a bankügyekben volt jártas, ki meg a politikában, némelyik az ügyvédséghez értett, másik meg a törvényszéki titokhoz, de Szeráffal egyik sem vetekedhetett. Szeráf nemcsak egyenrangú munkatársa volt a királyi tanácsosnak, hanem igazi ur volt a szolgák között is.

Ekkor történt, hogy a királyi tanácsost nyugdíjba küldték. Szeráfot nem lepte meg a nyugdíjazás, aminthogy a királyi tanácsost sem lepte meg. Az öreg ur már nem igen bírta a munkát, az utóbbi években csak kegyeletből tűrték, hogy kiteljék neki a teljes nyugdíjra az ideje. Szeráf is számított erre s most hogy bekövetkezett, nagy öröm fogta el... Hadd menjen az öreg, — gondolta magában, úgy sem értett már semmihez. Csak olyan vén adókukac volt, többet ártott, mint használt. Aztán, ha valamiben megmakacsolta magát, az isten sem bírta vele.

A királyi tanácsos helyére egy fiatal adótitkár került, bizonyos Kutnyánszky nevű, aki nagyon szigorú, kimért és udvariatlan embernek látszott az első pillanattól kezdve. De Szeráf nem vette rajta észre, hogy rideg volna, ő csak azt látta, hogy aranyszélű evikert hordott és pepita nadrágja mindig ügyesen ki volt vasalva... Majd betanítom, —

gondolta magában a szolga s minden marad a régiben.

Az adótitkár azonban az első naptól kezdve másképen intézte a dolgokat, mint a királyi tanácsos. Nem a szíve szerint dolgozott, hanem a paragrafusokra hallgatott. Minden aktát elolvasott, részletesen kihallgatta a feleket, tiszter is beküldte Szeráfot az iktatóba, ha valamire szüksége volt, szimatolt, kutató s olyan lelkiismeretes volt, mintha a saját pénzéről s nem az államéről lett volna szó. Egész délelőtt alig végzett négy-öt emberrel, pedig az előszobában csapatostól türelmetlenkedtek az audienciára várók, ezeket hazaküldte, másnapra rendelte be s bizony nem törődött azszal, hogy így megnyitotta a végrehajtó utját... Miért nem jöttek előbb, miért hagyják az adót az utolsó percre, — mondta a türelmetlenkedő Szeráfnak. Becsapta az ajtót s kijelentette, hogy tizenkét órától kezdve nem fogad senkit.

— Kutya egy ember, — mormogta Szeráf, de holnap már másképp lesz. Majd ráncbaszedem a fiatal urat.

Másnap két zsiros fele akadt Szeráfnak. Az egyik egy Papp nevű mészáros volt, ennek az volt a baja, hogy összecserélték egy névrokennával és ennek az adóját is vele akarták megfizettetni. Papp két koronát adott Szeráfnak, hogy intezze el a dolgát. A másik egy Zsállya nevű hivatalnok volt, akinek a vállalata fizette az adóját, de azért rajta külön is be akarták

Ülés — botrányok nélkül.

— A sajtójavaslat tárgyalása. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, január 15

A képviselőház mai ülése csöndesebbnek ígérkezett, mint a milyen a tegnapi volt és rövidebb idejű is tartott, mert egy óraker a Farkas Pál ügyében itélkező összeférhetlenségi zsűrit, sorsolták ki és így félkettőre a mai ülés véget ért. A képviselők minden oldalról ismét nagy számban jelentek meg, az ellenzék azonban azzal a szándékkal, hogy a mai ülésen nem fog a tegnapihoz hasonló incidenseket rendezni.

Feltűnést keltett, hogy a folyosón megjelent Eitner Zsigmond is, akit tegnap tudvalevően tizenöt napra kizártak a Ház üléseiről. Eitner bement az ülésterembe is, ahonnan azonban az elnök kivezetette. Ez a kivezetés sem okozott nagyobb izgalmat. Ezért a mai megjelenéséért Eitnert különben a Ház az elnök javaslatára újra a mentelmi bizottsághoz utasította, amely újabb harmincnapi kizárást hozott javaslatba, amit a Ház el is fogadott.

Az ülésen a sajtójavaslatot tárgyalták, a szónok Eszterházy Móric gróf volt.

Ma már megbízható képet lehet alkotni a sajtóvita kilátásairól. E szerint az általános vita már alig tart néhány napig. A részletes tárgyalás során is részt fog venni az ellenzék, és mint értesülünk, az elsőtől az utolsóig minden szakasznál felszólal. A részletes tárgyalás körülbelül tíz-tizen négy napig tarthat.

A mai ülést az elnök háromnegyed tizenegy órakor nyitotta meg.

(Az ülés.)

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegykor nyitotta meg az ülést.

Az elnöki irományok előterjesztése után Szász Pál előadó ismerteti a mentelmi bizottság jelentését ama képviselők ügyében, akiket a Ház a tegnapi ülés rendzavarásáért a mentelmi bizottság elé utasított. A mentelmi bizottság javasolja, hogy Horváth Gyulát és Csuhá Istvánt 5—5 napra, Eitner Zsigmondot pedig 15 napra zárják ki az ülésekről.

A Ház a bizottság javaslatához hozzájárul.

Elnök: Miután a Ház e határozata azonnal érvénybe lép, felszólítom a kitiltott képviselő urakat, hogy a mennyiben jelen vannak, az ülésteremből és a Házból távozzanak.

Csak Eitner Zsigmond van jelen a kitiltottak közül, de meg sem mozdul helyéről.

Elnök: Minthogy Eitner Zsigmond képviselő ur, a ki jelen van, nem tesz eleget fölhevásomnak, őt percre az ülést felfüggesztem. Az elnök kimegy a teremből, ugyancsak a munkapárti és az ellenzéki képviselők legnagyobb része is.

(Bevonul a palotaórség.)

Az öt perc elteltével Bartl százados vezetésével mintegy husz palotaőr gyors lépésben besiet az ülésterembe. Laczkovics terembiztos Eitner Zsigmond elé áll, meghajtja magát és így szól:

— Az elnök ur 5 excellenciájának rendeltére fölkerem a képviselő urat, hogy sziveskedjék a Házból távozni.

Eitner szó nélkül fölkel és kifelé indul. Amint az ajtón kilép, Bartl százados a palotaőrök felé fordul és vezényel:

— Kivonulni!

Az órség sarkon fordul és gyors lépésben kivonul.

Az egész jelenet szinte siri csöndben játszódott le. Egyetlen közbeszólás sem hallatszott.

Az órség kivonulása után még egy ideig tartott a szünet; ez idő alatt a képviselők igen lassan gyülekeztek az ülésteremben és csöndesen beszélgettek. A palotaórség szereplése annyira megszokottá vált már, hogy nem keltett nagyobb izgalmat, mintha valamelyik teremszolga egy pohár vizet hozott volna be az ülésterembe valamelyik képviselő részére.

(Ujra kezdődik az ülés.)

Tizenegy óra után Beöthy Pál elnök újra megnyitja az ülést s a következő bejelentést teszi:

— A Ház határozatának érvényt szerzem.

Gál Sándor: Kötelességtudó elnök!

Vertán Endre: Hóhérmunka volt az egész!

Elnök: Az imént Eitner Zsigmond szembehelyezkedett a Ház határozatával. Tegnap hasonló dolgok történtek, de akkor nem kívántam ezt szóvá tenni. Miután azonban most azt látom, hogy az urak rendszert akarnak csinálni abból, hogy szembeszállnak a Ház határozatával, kérdem a Házat, kívánja-e az Eitner Zsigmond által a Házal és az elnökkel szemben elkövetett engedetlenség ez újabb esetét ismét a mentelmi bizottsághoz utasítani.

Fölkiáltások jobbról: Igen, igen!

Elnök: Akik e javaslatához hozzájárulnak, sziveskedjenek fölállani.

A munkapárt föláll.

Elnök: A Ház tehát Eitner Zsigmondot újra a mentelmi bizottsághoz utasítja.

Justh János: Mi lesz a bírságpénzekkel?

Verián Endre: Szükség van rá, hogy visszafizethessék a sópénzt.

Bartos János: A pártkasszába megy az egész.

(A sajtóvita folytatása.)

Elnök: Napirenden van a sajtójavaslat tárgyalásának folytatása.

Eszterházy Móric gróf: Azt fejtgeti, hogy a mai helyzet a legkevésbé sem alkalmas arra, hogy egy ily fontos reformot közmegegyezésre elintézhessen a Ház. Hiába halljuk a legszebb frázisokat a sajtó nagy hivatásáról, s a kapitalizmusnak a sajtóra gyakorolt hatásáról, a javaslat homlokegyenest ellenkezik azokkal a szép elvekkkel, a miket a javaslat védelmezői hirdetnek. Az előadó arra hivatkozik, hogy a kormány a jövőben még közvetve sem gyakorolhat befolyást a sajtótermékek terjesztésére, holott a javaslat számtalan rendelkezése ennek épen az ellenkezőjét bizonyítja. A terjesztés jogát a közigazgatási hatóságok fogják kezelni, ezek pedig a mindenkori kormánytól függenek. Hosszasabban foglalkozik a szónok a helyreigazítási jog kérdésével; fölolvassa az igazságügyminiszternek egy leiratát, a melyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez intézett e kérdésben és a melyben azt fejtgeti, hogy a helyreigazítási jog csak a helyreigazításra ad jogot, de nem a cáfolgatásra. Nem lehet a sajtó ellen a tiltó és büntető rendelkezések egész seregét életbeléptetni csak azért, mert a sajtóval visszaéléseket is lehet elkövetni. Hiszen ugyanezzel a megokolással el lehetne tiltani az automobiloikat, mert azokkal embert is lehet elgázolni, vagy meg kellene büntetni, akinek vadászpuskája van, mert azzal embert is lehet ölni.

Fráter Lóránd (Lukács Lászlóra mutatva.) Még a citeranyaku is bólingat, mint az eperfa lombja. (Nagy derűtség.)

Eszterházy Móric gróf: A visszaélések legnagyobb büntetése a nyilvánosság. Ezt lehetetlen teszi a javaslat, amely a közérdeket nem említi ennél a kérdésnél. A Vakok Egyesületének a dolgai, ha nem kerülnek hirlapokba sohasem jöttek volna rendbe. Magyarországra, ha meg is akadályozzuk a bizonyítható visszaéléseket közérdekből, akkor úgy járunk el, mintha az egészségügyi hatóságnak és orvosnak megnehezítjük és rossz néven vesszük azt, hogy igazi diagnózis állapítsák meg akkor is, ha esetleg a beteg gyógyíthatatlan betegségben szenved is.

(Felel a miniszterelnök.)

Tisza István gróf: Nincs szándékomban előttem szóló t. képviselőtársam beszédével

hajtani. Zsallya egy korona husz fillért nyomott Szeráf markába, hogy soron kívül tárgyalassa le a panaszát.

Szeráf először a mézáros iratait vitte be a tárnak.

— Kérem, titkár ur, — mondta, — két példányt összekevertek, s most a mézárosra két fél adóját rótták ki. Tetszik tudni, ilyen esetben törölni szoktuk. Csak egész egyszerűen törölni. Minek az a sok lótas-futás? Tessék törölni, mert hogy egy Papp csak egy Pappért fizethet, nem kettőért. A királyi tanácsos ur is így csinálta. Nagyon jó ember volt. Szerették is a felek... Mondom, hogy csak törölni kell.

— Mi az? — kérdezte Kutnyánszky.

Csak ide tessék biggyeszteni a nevét. Így szoktuk. A többi majd megmondom a mézárosnak.

— Küldje be! — parancsolta a titkár.

— Mondom, hogy szimpla dolog...

— Küldje be a felet! — ripakodott rá újra a titkár.

Szeráf zavartan szédült ki az előszobába. Bosszantotta, hogy az adótitkár semmiképp sem akar ráhallgatni. De azért nem adta föl a harcot. Beküldte a mézárosot és kitanította, hogy mit mondjon. Kutnyánszky végighallgatta a panaszt, szép lassan megvizsgálta a panaszos adókönyvét, az intést, a folyamodványát, behívatta az írnokát, Szeráfot beküldte a számfejtőbe, onnan az iktatóba szalasztotta, ké-

sőbb újra a számfejtőbe, írt, számított, kalkulált, eltöltött a dologgal vagy egy órát, közben néhány könnyebb fajta panaszost is elintézt, ezek Szeráf nélkül kerültek Kutnyánszky elé, s így borralaló nélkül menekültek meg... Végül azt mondotta a mézárosnak, hogy jöjjön holnap, addig rendben lesz az ügy.

Szeráf toporzékolt az előszobában. Hangosan adókukaenak szidta a titkárt, kijelentette, hogy fogalma sincs az adóügyekről s hogy ő majd így, majd úgy megtanítja... Künn nevettek, igazat adtak Szeráfnak és kérték őt, hogy tanítsa ki azt a morózus embert, de azonnal, mert az ő idejük pénz, nem vesztegethik így el az adóhivatalban. Szeráf beszedte a borralalókat és Zsallya ügyével újra bement az adótitkárhoz.

— Egy részvénytársasági hivatalnok, — mondta keményen Szeráf ismerem az ilyen tévedéseket. Ezer ilyen esetem volt...

— Miféle esete? — kérdezte Kutnyánszky.

— Az ilyen részvénytársasági. Csak törölni kell. Roppant egyszerű dolog. Tessék csak aláírni!... Ez az ur...

— Miféle ur? — mondta a titkár. Most fölállt és alaposan végigmérte a szolgát.

— Zsallyának hívják...

— Küldje be s maga csak akkor jöjjön be, ha csöngetek. Érti?

Szeráfnak minden vére a fejébe szaladt.

— Éa? — mondta nem minden önérzet nélkül. Husz éve dolgozom... Több az én gyakorlatom...

— Nem értette? — szakította félbe Kutnyánszky. Nem értette mit mondtam...

— A királyi tanácsos ur... Hát velem együtt dolgoztam. Mindég kikérte a véleményemet. Nem végzett az se mint nélkülem. Jól megfértünk egymás mellett...

— Távozzék!

Szeráf tágra meredt szemmel bámult a türelmetlen titkárra.

— Én...

— Hordja el magát! — ordította most a titkár. Hallotta. És ha még egyszer hivatalanul beteszi ide a lábát, felfüggesztem.

Szeráf kihuzta magát és egy lépést tett a titkár felé.

— De bocsanatot kérek — dadogta kétségbeesetten. Csak egy részvénytársasági tévedés... Nem nehéz dolog... Tessék...

— Felfüggesztem — mondta a titkár s ajtókat mutatott Szeráfnak.

A szolgál szomorúan támolygott ki az előszobából a hivatalos helyiségébe. Az előszoba már üres volt, dél elmúlt, Zsallya is elment, mindenki elment a meddő várakozást. Szeráf az előszobában birizgálta a piszkos padlót, inem mertte odugot, nem értette, hogy miért nem helyezett ki most, ami régen helyes volt. A királyi tanácsos, — dörmögte magában. — Hol van Hol lakik? Megnézte a lakása címét s a társaságban reménykedve gondolta.

— Ezt az ostoba adótitkár... —

részletesen foglalkozni, mert nem akarok az illetékes faktor, az igazságügyminiszter szerepébe avatkozni. Engem a beszédnek az a része érdekel, amelyben egy miniszterelnöki leiratra hivatkozott. Az Omge megkeresett egy konkrét kérdésben és én a szaklapoknak a helyreigazításra vonatkozó aggályát óhajtottam eloszlatni. Az én válaszom lényege az volt, hogy a törvény nem cáfolatra, hanem helyreigazításra ad jogot kárt okozó, valótlan közlemények megjelenése esetén. Konstatálnom kell, hogyha a frazeológiában van is eltérés, tartalmilag, érdemben zavar az én felfogásom és az eredeti törvényjavaslat között nincs.

Eszterházy Móric gróf: Azt méltóztatott mondani, hogy kárt okozó valótlanosság esetére. Erre céloztam.

Tisza István gróf: Abban nem lehet véleményeltérés, hogy csak az esetben van helyreigazítási jog, ha egy konkrét tény nem felel meg az igazságnak. Ami a másik kérdést illeti: a kár fogalma a törvényben nincs benne, de ez nem is szükséges.

(Törvény a sztrájkjogról.)

Balogh Jenő igazságügyminiszter állt fel szólásra, hogy a vita során elhangzott beszédekre reflektáljon. A sztrájkjogot — mondotta — a kormány által legközelebb benyújtandó külön törvényjavaslat fogja elismerni, mely a visszaélésekről is intézkedni fog. Ami pedig a felelősség kérdését illeti, külföldi sajtó példákra hivatkozik: ott a felelősség sokkal szigorúbban van szabályozva, mint a tárgyalás alatt álló törvényjavaslatban. Ezután Balogh hosszasan foglalkozott az ellenzék szónokok érvével.

Elnök figyelmeztetésére, hogy a napirend tárgyalására szánt idő lejárt, a miniszter befejezte beszédét.

Székely Ferenc személyes megtámadtatás címén kér szót.

Az elnök nem adja meg a szót, mert már a mentelmi bizottság előadóját hívta fel szólásra.

(Ujabb kitiltás.)

Szász Pál, a mentelmi bizottság előadója ismerteti Eitner Zsigmond ügyét. Javasolja, hogy Eitnert harminc újabb ülésnapra kizárják.

A Ház elfogadja a mentelmi bizottság javaslatát.

Az elnök javasolja, hogy Székely Ferenc holnap beszélhet.

Az elnök kijelenti, hogy holnap délelőtt a sajtójavaslatot tárgyalják.

Ráth Endre szól ezután a napirendi javaslatához. Tekintettel arra — úgy mond — hogy most nap-nap után mentelmi ügyeket tárgyalnak a Házban, indítványozom, hogy a régóta huzódó odiósus Gerő-Héderváry-féle mentelmi ügyet tűzik a holnapi ülés napirendjére.

Nagy Sándor munkapárti állt most szólásra. Tekintettel arra — mondotta — hogy az ellenzék nap-nap mellett okoskodik.

Nagy zaj támadt az ellenzéken, a képviselők követelték, hogy az elnök Nagy Sándort utasítsa rendre.

Szász Károly elnök tényleg figyelmeztette Nagy Sándort, hogy maradjon a parlamenti illem határain belül.

Nagy Sándor arra kérte a Házat, hogy az elnök napirendi indítványát fogadja el.

A Ház ezután szavazással az elnök indítványát fogadta el. Az ülést két órákor felfüggesztették és megválasztották az összehírdetési zsüri tagjait.

VÁROS ÉS MEGYE.

A két millió kölcsön ajánlat elvetése. A tegnapi tartott törvényhatósági bizottság határozata értelmében Arad város tanácsa a mai folytatólagosan tartott közgyűlés elé terjesztette be a Banque Foncière de Juru, baseli pénzügyintézetnek az 1.900.000 koronás kölcsönre tett ajánlatát. A pénzügyi bizottság ma délben foglalkozott a kérdéssel és úgy találta, hogy a kölcsönnek ismertett feltételei túl súlyosak, a bank részéről beküldött és a várossal kötendő szerződés tervezet oly terhes jogi következményekkel járna, hogy azt elfogadásra a

közgyűlésnek nem ajánlhatta. A tanács ma délután foglalkozott az ajánlattal közvetlen a közgyűlés megnyitása előtt tartott ülésében. Javaslata teljesen megegyezett a pénzügyi bizottság határozatával és így is terjesztette azt a közgyűlés elé. A törvényhatóság vita nélkül elfogadta a tanács javaslatát, a kölcsön ajánlatot elvetette és egyúttal elhatározta, hogy felír a pénzügyminiszterhez és kéri, hogy a városnak a kötvény kibocsátási jog megadását kérő feliratát intézze el kedvezően. Fényes Dezső csak azért szólalt fel — úgy mondotta — hogy az eset tanulságait levonja és rámutasson arra, hogy soha sem jó, ha ilyen fontos ügyeket ilyen erőszakolt gyors tempóban akarnak elintéztetni.

Bizottság az autóbussz számadások megvizsgálására. A törvényhatósági bizottság tegnapi közgyűlésén elfogadta Nagy Sándor dr. azon indítványát, hogy a törvényhatóság bizottságot küldjön ki az autóbussz-üzem számadásainak megvizsgálására. A bizottság tagjai Adler Andor, Mülek Lajos dr., Fényes Dezső, Nagy Sándor dr., Nesnera Aladár, Ring Géza és Stengl Andor lettek.

A főkortes italmérése.

(Alaptalan vádak Farkas Pál képviselő ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Budapest, január 15

Farkas Pál országgyűlési képviselő országgyűlési ügyében ma délután sorolták ki az összehírdetési zsüri tagjait. Nehrebeczky György, Fekete Márton, Andrassy Gyula gróf, Latinovics Pál, Gueth Gyula, Návay Lajos, Sipeki Sándor, Déry Zoltán, Thaly Ferenc, Darvai Fülöp, Szilassy Zoltán, Földes Béla, Eszterházy Miklós gróf képviselőket. A bizottság tizenegy szavazattal egy ellenében Fekete Márton vezetésével Návay Lajost választotta elnökévé, jegyzővé pedig Gueth Gyulát.

A bizottsági ülés megnyitása után Návay Lajos elnök ismertette Polónyi Károly dr. fővárosi ügyvéd által tett összehírdetési jelentést arról, hogy Farkas Pál országgyűlési képviselő egyik állítólagos kortesének, Harlean Agoston szászvárosi lakosnak italmérési engedélyt járt volna ki.

Farkas Pál megismétli az állandó összehírdetési bizottság előtt tett vallomását, hogy ő Harleant soha nem látta, nem ismeri és nincs tudomása róla, hogy Szászvároson mellette korteskedett volna. Annyit tud, hogy Harleannak a nemzetiségi párt nagy károkat okozott, mert reá szavazott és ezért az egész közönség ugyszólván a saját kívánságának tekintette, hogy Harlean italmérési engedélyt kapjon. Mindössze annyit tett meg, hogy az italmérés dolgában eljáró hunyadmegyei főispánt ő vezette és mutatta be Vass miniszteri tanácsosnak azzal, hogy kérése teljesítése mintegy az egész község érdekének tekinthető.

Polónyi Károly dr. éles szavakkal reflektált Farkas Pál kijelentésére. Kritizálta az állandó összehírdetési bizottságnak ez ügyben tanúsított magatartását. Szerinte a bizottság túllépte hatáskörét midőn az ügy felet kritikát gyakorolt, holott feladata az ügy tárgyalásának előkészítésében áll.

Farkas Pál hosszasan felel Polónyinak és érveivel igyekszik a bizottságot meggyőzni, hogy eljárásával az összehírdetési esete nem merült fel.

Návay Lajos a bizottság elnöke a vitát bezárta és a szavazást megejtette. Ennek eredménye az volt, hogy a zsüri egyhangúlag kimondotta, hogy összehírdetési esete fennforogni nem látja.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi gyermekfelruházó egyesület csokoládé delutánjának kabarején a legkiválóbb műkedvelők: Cselkó Gizi, Cselkó Inci, Persa Margit, Weil Magda, Stein & Lioi, Dürr Gusztó, Kaleitzky Vilma, dr. Traytler Andorné, Sztójka Annus, Széll Edith, Szentiványi Stefánia, Hehs Baba, Fülöp Irma, Unger Lucie, Andrányi Csiri báró, Vásárhelyi Miklós, Unger Ernő és Zoltán, Weil Károly dr., Gereben Zoltán és Vajda Ferenc adnak elő egy-egy számot. Kabare után tungi tangli következik, amelyet Zubor Imre dr. rendez. A műsor után tánc következik. Helyárak: belépő-jegy négy korona, karzat négy, harom és két korona, táncos-jegy két korona. A karzat jegyek uzsonna jegyül is szolgálnak. Ezt az uzsonnát az első emeleti büfében szervírozzák. Jegyek már csak korlátozott számban kaphatók Schernag H. és fia kézimunka kereskedésében.

(=) Az Aradi Torna Egyesület január 17-én, szombaton este a sporttelep és önálló tornacsarnok alapja javára tombolával egybekötött táncestélyt rendez a Központi szálloda összes terméiben. Kezdeté este kilenc órákor.

(=) Nyilvános köszönet. Nagyságos Heinrich Sándor ur védnöksége alatt álló Aradi Hivatalszolgák Jótékony célú Asztaltársasága f. e. január 8-án özevgyeik és arvaik felségélyezésére tartott báljuk alkalmából a következők voltak szívesek tisztelő-jegyüket megváltani és felülfizetni: 20—20 koronát: Aradi Első Takarékpénztár, Aradmegyei Takarékpénztár, Arad Csanádi Gazdasági Takarékpénztár, Aradi Ipar- és Népbank, Aradi Polgári Takarékpénztár, Aradi Kozponu Takarékpénztár, Viktória Takarékpénztár, Első Magyar Ált. Bizt. Társulat, Neuman Testvérek, Arad Csanádi Egyesült Vasutak, Károlyi Gyula gróf, Avariffy Karoly; 10—10 koronát: Urban Iván báró, Andrányi Karoly báró, Bréda Viktor gróf, Széchenyi gőzmalom, Adriai Biztosító Társulat, Aradi Közgazdasági Bank, Kövér Márton, Bohus Zsigmond báró, Tisza Istvan gróf, özv. gróf Wenckheim Frigyesné, Heinrich Sándor, Gutzbähr Mihály, Urban Péter báró, Vajda Zsigmond, Kintzig János, Pecsénye István elnök, Haán Alajos; 5—5 koronát: Aradi Általános Takarékpénztár, Steiner Ferenc, Goldschmidt Sandor, Weisz Mór és fia, Doman Sándor, Armbruster Lajos, Fehérváry Géza báró, Kossuth Asztaltársaság, Fricbeisz Miklós, Morgenstein Gyula, Mülek Lajos dr., Reiner Béla, Brdeleyi Pál, Scheffer Henrik, Adler Andor, Palmay dr. Lajos; 4—4 koronát: Csernovics Diodor dr., Verzár Márton, Dengi Lajos; 3—3 koronát: Lakatos Ottó dr., Király Adrás, Gréczi István, Keresztes Gyula dr., Máté János, Kaizer Lipót, Káspás Mátyás, Goldschmidt Mihály, Holländer Ignác és fia, Oravecz Miklós, Ipolyi Keller Iván; 2 koronát: Hesz Jenő, Hódó Ferenc, Kubitz Ferenc; 2—2 koronát: Thurzó Sándor, N. N., Máté György, Smelkó P. Pál, Németh Ferenc, Bajtor Gabor, Wallfisch Armin, Kornis Testvérek, Péter P. Péterne 1 korona 50 fillert; 1—1 koronát: Nemsor Istvan, Metcz Antainé, Balarek Antainé, Kovatik János, Oulakán Mihály, Hesz Andrá, Szeiber János, Balint Béla, Balint István, Kukula György, Bartha László, Talpai Józsefné, N. N., Szmalecz Antal, Tóth Janosné, Hézsó Béla, Burjan István, Gaál Rózsika, Hódi Ferencné, Zsamboky Karolyné, N. N., Szabó István, Illés Gyula, Róth Zsigmond, Leölkes Béla, Kiss Imre; 50 fillertől lefele: Szécsi Antal, Torók Imre, Tapolc János, Dezső Imre, Borsós Márton, P. L., Ernst Marton, Balint András, Kádár Lajos, Geck Balint, Patricsek Ferenc, Gál Elemérné, Marotye György, Faragó János, Tóth Mátyás; 40 fillertől lefele: Kiss Lajos, Sárkány N., Tarkó Mihály, Szücs Juliska, Borsós Sándor, Tóvisházi Sándor, Cigibaner József, Tan Mihály. Mindazoknak, kik a fenti összeggel alapunk gyarapításához hozzájárulni szívesek voltak, fogadják a b. rendező bizottság nevében ez uton szívből jövő hálás köszönetünket. A bálrendező bizottság elnöksége.

Mozi — a mozi körül.

(Nagy vita Arad város közgyűlésén. —

A mozgósínházak megadóztatása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 15.

Az volt volna a legélelmesebb mozgósínház tulajdonos, aki a városi közgyűlés karzatóról — ahol ma is voltak szép nők és csunya férfiak — lefotografáltatja mindama jeleneteket, amelyek a t. közgyűlésben lejátszódtak és előadók a színháza vásznán. Alig volt még példa az aradi közgyűlésen, hogy annyit vitelkózzanak valamely kérdésben, mint ma. A mozi-ügy volt napirenden és délután fél öttől este fél nyolcig a zsidóság és a khaosz olyan méreteit láttuk, hogy — a magyar képviselőházban éreztük magunkat. Az okos beszédűtől kezdve az értelmetlen szócséplésig mindent föltaláltak és miután már általánosságban elvetették a mozi szabályrendeletet, — szépen megszavazták részleteiben.

A tanács diplomatája Lócs Rezső gazdasági tanácsnok ismertette a mozisínházról szóló szabályrendeletet, amelyet az Aradi Közlöny már részletesen közölt a jogügyi bizottság tárgyalása alkalmából. A legnehezebb pontja volt a szabályrendeletnek a 3. szakasz amely arról intézkedik, hogy a bevételnek hány percentjét fizessék a mozgósínházak, a városnak kulturális célra?

A tanács a bruttó bevétel minden ötven-ezer koronája után 8, — hetvenötezer koronán után 10 — és százezer koronán fölüli bruttó bevétel után 12⁰/₀-ot indítványozott.

— Nagyon sok! — hangzott Adler Andor szava s erre megnyílt a zsidóság zsilipje. Nagy zajban szólt Urbán Iván báró elnöklő főispán:

— Reflektálok arra a híresztelésre — mondotta mosolyogva — mintha én állásomat kötném ahhoz, hogy ez a szabályrendelet elfogadtassék. Dehogy. Én a mozik fenállását kötöm hozzá.

Derűtséget keltett a főispán tréfás kijelentése, amely után megindult a vita tengerének dagálya. Elsőnek Nagy Sándor dr. szólalt föl és nagy tetszés mellett mutatott rá arra, hogy milyen komikus az a híresztelés, amely szerint a már működő moziknak Aradon szerzett joguk van és ezen az alapon a várostól valami életjáradékot pörölhetnek ki.

— Az eddigi mozik engedélye csak visszavonásig szólott és legfeljebb csak 4 hónapra adható zélég minden mutatónyos jog.

Azután elmondotta, hogy a mozik olyan nagy-szerűen jövedelmeznek, hogy az egyik mozitulajdonos százezer koronáért vette meg a társától annak részét.

— De házzal együtt! — kiáltotta Müller Károly.

Azután Nagy Sándor azt hangoztatta, hogy a tanács közmegelegedésre teljesítette hivatását, amikor a mozik igazságos megadóztatására a szabályrendeletet elkészítette. Elfogadásra ajánlotta a tanács javaslatát.

A Nagy Sándor beszéde után felhangzó tapsok közben állott föl Kertész Miksa dr., aki kissé elfogódva kezdte meg szűzbeszédét.

— Igen természetesnek találja a közgyűlés — mondotta — hogy én, aki csak most kerültem be a törvényhatósági bizottságba, a város érdekeit tartom a legfontosabbnak.

Nagy derűtség támadt.

— Hát mi régiek nem a városi közérdeket szolgáljuk? — kiáltottak feléje incselkedve. Kertész aztán gyorsan helyreigazította szavait és elmondotta

beszédét, amelyben igaztalannak jelentette ki a mozik súlyos megadóztatását és méltányosabb megterhelést kívánna.

Nemess Zsigmond dr. országgyűlési képviselő már nagy zajban és az izgalomtól (vagy a betegségtől) sápadtan kezdett beszédéhez.

— Csak távirati gyorsasággal akarom megismertetni a mozikérdést — mondotta és csakugyan be is avatott bennünket a moziügy összes rejtelmibe távirati gyorsasággal és legalább négyezer szavas távirat hosszúságával.

— Nem érdekes, — szólt közbe unottan Steinhardt Mór dr.

Nos, egyéb se kellett Nemessnek. A türelmetlenkedő tb. főügyésznek olyan hosszú prédikációt tartott, hogy a jövőben bizonyosan megmondolja, mielőtt közbeszól.

Nemess Zsiga aztán annyira belemelegedett a telegrafikus rövidségbe, hogy még a mozi szó származását és jelentőségét is bonckés alá vette. Hosszu és érdekes beszédének az volt a konkluziója, hogy

ezt a kérdést most le kell venni a napirendről, mert nincs eléggé előkészítve.

— Hiszen már agyon van csépelve a kérdés! — kiáltotta Tabakovics György.

— Épen azért nem ismeri senki alaposan — felelte Nemess dr.

— Dehogy nem — szólt a polgármester — hiszen évek óta tárgyaljuk.

— Az ilyen fontos szabályrendeletet nem lehet egyszeri hallásra jól megérteni. A jogügyi bizottságban suba alatt tárgyalták az ügyet. Én például 5 órára kaptam meghívót, holott 4 órától ötíg már le is tárgyalták a kérdést. Indítványozom, hogy küldjünk ki írókból, szakemberekből, mozitulajdonosokból álló bizottságot és ha az alaposan letárgyalta, akkor hozzuk ismét a közgyűlés elé.

Avarffy Géza akart most szólni.

— Nem ön következik — szólt a főispán — más van feliratkozva.

— Ez eddig nem volt divatban — sopánkodott Avarffy Géza.

Azután a főispán közölte, hogy tíz bizottsági tag a vita berekesztését kérő indítványt nyújtott be. Nagy zugolódás támadt erre.

— Fölösleges! — kiáltották s a főispán kérdésére a többség leszavazta az indítványt. Amikor már elnémult a tiltakozó moraj, az addig szundikáló Priegl István dr. felriadt és szólt:

— Kik voltak azok?

— Tíz bizottsági tag! — felelte a főispán.

— De kik azok? — kérdezte a pártelnök s miután nem kapott választ, tovább szundikált.

Steigerwald Alajos kijelentette, hogy három jogász felszólalása után ő csak az adózás kérdéséről akar beszélni, mert a többi szónokok már megvilágították a dolog jogi részét.

— Eddig — mondotta — vállalkozók jöttek mentek, de nem tudtak megragadni, mert a vállalkozásokon tönkrementek. Örüljünk tehát, ha most van néhány vállalkozó, akik jövedelmező vállalatot tudnak folytatni s ne akarjuk őket súlyos megadóztatással tönkretenni.

Mielőtt a város véglegesen határozná a kérdésben, jó volna, ha előbb mozit állítana fel s megállapítaná: mennyit is jövedelmez az? Amig ezt nem teszi, elégedjünk meg öt percent moziadóval. (Helyeslés.)

Fábry Sándor dr.

hosszabb és alapos érvelést, sokaktól helyeselt beszédében a tanács javaslatát ajánlotta elfogadásra.

— Mindig kényelmetlen föl szólalni olyan kérdésben, — mondotta — amikor valamely polgártársunk anyagi ügyéről van szó. Azonban minden mellékszempontot félretéve, a vá-

ros érdekét kell tekintenünk s ha ezt tartjuk szem előtt, akkor a szabályrendelet 3. paragrafusát helyeselnünk kell A mozi nemcsak Aradon, hanem szerte az országban a legjövendőbb vállalatok egyike lett. A közönség hajlama a mozik iránt megnövekedett. Hiszen amikor Aradon az első mozi megnyílt, ugyszólván csak cselédek jártak oda. Ma azonban a mozik műsora megjavult és a jobb publikumot is vonzza. Amikor Aradon a kulturáért oly sok áldozatot hoz a polgárság, erkölcsi kötelessége a közgyűlésnek, hogy minden kínálkozó és igazságos adóforrást felhasználjon a városi jövedelmek növelésére. A mai állapotot nem szabad tovább fenntartani és nem szabad tovább sibolni ezt az ügyet. A szabályrendelet teljesen igazságos és Szászországban is így oldották meg a kérdést. Svájc egyik 84 ezer lakóju városában, Lausanneban voltam a leányommal a moziban. Mondhatom, félnyire se telt meg a mozgósínház mint Aradon. Nálunk sokat költenek mulatságra és szórakozásra s néha a mozgósínházakban helyet se lehet kapni. Nálunk tehát még jobban meg kellene adóztatni a mozikat, mint a külföldön. Mindenesetre fél azonban, hogy a mozik föl emelik majd a belépőjegyek árát.

Általános helyeslés között ajánlotta elfogadásra a tanács javaslatát. Utána Somló Armin dr. beszélt. Nem helyesli a mozik ilyen megadóztatását, mert teljesen elég, ha harmadosztályu kereseti adót fizetnek a tulajdonosok.

— A szabályrendelet olyan szigorú, hogy megöljük vele a mozikat! Le kell venni a kérdést a napirendről.

Varjassy Lajos polgármester

reflektált Nemess Zsigmond szavaira és kijelentette, hogy a jogügyi bizottság ülésére Nemess tévedésből kapott 5 órára meghívót.

— Ez a kérdés már minden bizottság előtt volt — mondotta.

— A pénzügyi bizottság előtt még nem volt — szólt Adler Andor.

— Az ügyrend nem mondja meg pontosan, hogy az ügyek milyen bizottság elé viendők.

Azután hangsúlyozta, hogy amikor oly sok szociális ügyre kell kiadni a városnak, a mikor éhező munkásait kell segíteni, meg kell ragadni minden jogos alkalmat, hogy jövedelmünket szaporítsuk! Ez kötelességünk is.

— Igaz! Helyes! — zugták.

— Ezt a kérdést már agyon tárgyaltuk, fölösleges, hogy újra bizottság elé utaljuk. A mit el akarunk tenni, azt új bizottság elé visszük. Én nem bánom akár hogyan dönt is a közgyűlés, de kérem, hogy végezzünk ma a kérdéssel. Nem bánom, ha kevesebb adót szabunk is meg, de ne halasszuk tovább.

— Helyeslés fogadta a polgármester nyilatkozatát. Ezután a mai színjáték, a mai műsor legjobb száma következett: Avarffy Géza beszéde. Az aradhegyaljai kitűnő író hatezer méter hosszú filmet beszélt, amelyből kivesszük a következő mondásokat:

— Ennek az ügynek szellemi része is van!

— Megmondom én, hol kulminál a dolog alapja.

— Ha a színiigazgatónak mindent megadunk és a mozitól mindent elveszünk, akkor a mozitulajdonos összeszedi a pinklijét és külföldre megy.

Óriási hahota támadt a beszéd végén, amelyhez elsőnek Stauber József gratulált a kiváló és komoly szónoknak. Utána az üdvözlők serege járult a nagy sikort aratott debatterhez.

Szathmáry János rövid felszólalásában súlyosnak mondotta a mozik megterhelését. Szerinte elég volna, ha a bruttó bevétel után csak 6⁰/₀

szedne a város s a befolyó jövedelmet nemcsak kulturális, hanem egyéb közcélokra is használná.

Reisinger Ferenc dr. szerint a szabályrendelet 13. § a sok jogot ad a rendőrfőkapitánynak, aki a darabokat és előadásokat e paragrafus értelmében betilthatja. Helyes volna, ha a főkapitány csak valamely szakértő bizottság véleménye alapján járhatna el ebben a kérdésben.

Urbán Iván báró

ezután berekesztette a vitát.

— Végig hallgattam a felszólalásokat — mondotta — figyelmesebben, mint a bizottsági tag urak s a felszólalásokra néhány fontos megjegyzést teszek. Nem szoktam prejudikálni a határozatoknak, de állíthatom, hogy a szabályrendelet méltányosan van megalkotva. Valaki azt mondta, hogy a mozi tönkre teszi a nagy adó. Ez nem áll. Majd meggondolja mindenki, hogy ilyen adó mellett felállíthat-e mozi. Hivatalos titok és nem árulhatom el, hogy honnét tudom, de mondhatom, hogy a mozitulajdonosok megbírják a 12°/_o-os adót. Sőt én még minden mozi előadás után 10 koronát fizettetének a város javára, akkor a városnak rendes haszna volna belőle. Elárulhatom, hogy a multkorai közgyűlési határozat megsemmisítését én vittem keresztül a minisztériumban. Meggyőződtem róla Bécsben és Budapesten, hogyan kezelik ott a mozikat és mondhatom, hogy az aradi szabályrendelet méltányos.

A nagy zajban

a kérdés feltevéséhez

egymásután állottak fel szólásra Sugár Jenő dr., Steinhardt Mór dr., Nemess Zsiga, Müller Károly, Priegl István dr., Mülek Lajos dr., Fábry Sándor dr. Mindenkinél volt valami propositioja. A főispán aztán feltette a kérdést: an block elfogadják-e a szabályrendeletet? 49 szavazattal 40 ellenében nem fogadták el.

- Gyerünk haza! — mondta Müller Károly.
- Le van szavazva a tanács.
- Ujra kell szavaztatni.
- Nem jól volt feltéve a kérdés.
- Így lehetetlen tárgyalni.

Ilyen zavaros kiáltások hallatszottak. A karzat publikumának: Szendrey Mihálynak, Éles Géának és feleségének, Weisz Márkusnének, Lőcs Rezső dr.-nak, Vörös Henriknek és a nép egyszerű fiainak kitünő mulatságul szolgáltak a lent történt jelenetek.

Fábry Sándor dr. azt ajánlotta: szavazzon a közgyűlés arra: 6—8—10 % al adóztatja-e meg a mozikat? Ezt is elvetette a közgyűlés.

— Ugy látszik — mondta a főispán — a városnak nincs szüksége pénzre!

Azután még vagy három szavazás következett, mert csaknem minden tényező elvesztette tájékozódóképességét a zürzavarban. Végül is Fábry Sándor találta meg a kivezető utat és megmentette zavarából a közgyűlést.

— Ami eddig történt — mondotta — csak általános vita volt, de most már részleteiben tárgyalhatjuk a szabályrendeletet.

— Helyes, helyes! — kiáltoztak mindenfelől.

Hat percent.

Lőcs Rezső monoton hangon kezdte olvasni a szabályrendelet pontjait.

— Már hét óra van! — kiáltozta Avarffy Géza — gyerünk haza.

— Nem lehet tovább tárgyalni, — dörögte Müller Károly. — Meghótt a javaslat, le-szavazták.

De azért tovább folyt a tárgyalás. Szathmáry János javaslatára kimondották, hogy a mozik bruttó bevétele után 6 % -ot szednek. A szabályrendelet többi pontját a már előbb javasolt módosításokkal elfogadták.

Csinyttevő királyfi.

— Botrány az udvari bálon. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, január 15.

Nem világszenzáció, de a szereplő személyek és az esemény színhelyének különleges volta érdekességet kölcsönöz az alább elmondandóknak, amelyekről beavatott helyről értesülök.

Bécsből jön tehát egy tudósítás, annak ellenére, hogy a történet a bolgár fővárosban, ott is az uralkodó palotájában játszódott le. A görög karácsonyi, ünnepek alkalmából fényes udvari ünnepség volt Szófiában, Ferdinánd király rezidenciájában. Az estélyre hivatalos volt az egész udvar, a diplomácia és mindazok, akik „udvarképesek”. A fogadtatás után a káprázatosan fényes vendégsereg fel és alá hullámozott a királyi palota termeiben. Mint ilyenkor szokásos, a vendégül látott hölgyek is külön, az urak is a saját nembeli társaságukkal sétálgattak fel s alá a fényes parketten. A termeken végighúzódó vendégseregnek egy fülke előtt kellett elhaladnia, ahol délszaki növények állottak. Valahányszor a 2—3 hölgyből álló kis csoport a pálmák előtt elhaladt, valami kellemetlen hidegséget éreztek a nyakuk táján. Az érzés előbb ütősszerű volt, majd hirtelen nagy vízcepppek húzódtak le a rizsporozott „hattyunyakakról” a mélyen kivágot keblek rejtettebb zugai felé, árvizként elmosva azokon a tájakon a puderrétegeket...

Az udvar vendéghölgyei is csak nők és így nem is vehető rossz néven, hogy a „mérénylet”-re általános sikongatás támadt. Az öt-hatszor is megisméltődött vizsugár ugyanis a bokorból, a pálmák közül tört elő, de korántsem valami mesterséges szökőkútból, hanem láthatóan egy — vizipuskából...

Amikor már megbizonyosodott, hogy itt valaki legalább is éretlen tréfát űz, méltatlankodva siettek a dámák férjeikhez panaszt tenni.

Nagy haragra gerjedt a hiradásra az egyik diplomata férj, aki egy hatalmas nyugati országot képvisel a Balkánon és habozás nélkül rohant a „mérénylet” színhelyére, a pálmaligethez. Erős karral nyult be a virágok mögé, hogy megkaparintsa a gonosztevőt.

— Voilá! — mondá a diplomata és már húzta is kifelé a vizipuskás gonoszt, a női keblek ellenségét. Huzta, húzta a fülénél fogva, míg csak az egész ember, fecskendőstől ott nem állott az összesereglett vendégek előtt. A hatás megdöbbentő volt. A fül és a kapcsolt részek őfensége Cyrill bolgár királyfi testét egészítették ki...

A bosszút lihegő diplomata bár hirtelen el is boesájtotta ujjai közül a hercegi fület, de az ügynek komoly folytatása is lett: magához a felséges papához járult az illető ur komoly panasza Cyrill herceg ellen, mert ez a hölgyeket a bokrok mögül egy perolinos szobafecskendővel spiccelte nyakon és mellbe.

Az igazságos királyi apa rögtön meg is hozta a nem is tagadó bünső fejére az ítéletet: husz napi szobafogságot. Három hétig nem látható Cyrill herceg Szófia utcáin.

(Lázár.)

TANÜGY.

(—) Tanügyi kinevezés. A közoktatásügyi miniszter a marosborsai állami elemi iskolához Dragoj Gyula alsódombrói tanítót áthelyezte, az alsódombrói állami elemi iskolához Zielbauer Antal, a feltóti állami elemi iskolához Nagyné-

Malbaszky Olga, a székudvari állami elemi iskolához Triznyai László tanítót illetve tanítónőt kinevezte.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: 1913. Biró Lajos legújabb drámája, Bemutató előadás. (C. bérlet.)

Szombat: 1913. dráma. (A. bérlet.)

Vasárnap: Este: *Katonadolog*, nagy operette. Bemutató-előadás. (Bérletszűnet.)

* *Katonadolog*. Néhány nappal ezelőtt jubileumot ült a Mérei—Béldi—Zerkowitz-operette: a *Katonadolog*; ugyanis szombaton este érte el az ötvenedik előadást. A jubileum utáni alig egy pár napra, íme az aradi színpad fognak megszólalni a népszerű Zerkowitz-lódiák. A *Katonadolog* szereposztása a következő: Fucsufu — Várnay Jenő, Nakinak Pataky Vilma (Ő énekl az olyannyira népszerű: „Drága, drága, drágicám...” nótát). Ma Sing (gazdag fiatal ur) — Nógrádi M. (szenzációs exotikus toalettekben és frakk). Mármarosy László — Herold Edé, Bodor — Barics Gyula, Muci — Gyöző, Puci — Virágh Laci, Pimpimparé színész — Rontay Boriska, Zabola — Polgár Sándor, Ping-Pong — Benkóné, Rózsaméz — Hampel Ilona, Lótuszkahely — V. Asztalos Mici.

1913. premierje. Biró Lajos izgalmas, érdekes drámájának aradi bemutató-előadása pénteken lesz. A próbák, amelyeket Szendrey Mihály színigazgató vezetett, befejeződtek s az 1913. immár készen várja a pénteki bemutatót. A főbb szereplők Kápolnay Juliska, Hepesné, Keszler dr., Beregi dr., Herold, Várnay, Delli, Szendrey lesznek.

* *Fantomas IV.* (Nagy detektiv-dráma az Apollóban.) *Fantomas* idegizgató detektivtörténetének negyedik folytatását holnap, pénteken kezd meg bemutatni az Apolló-színház. A szeniális kalandor most még csodálatba ejtőbb dolgokat mivel, mint az előbbi fejezetekben. Miután *Fantomas* kisziklott a rendőrség kezéből, az a vélemény alakult ki, hogy *Fantomas* tulajdonképpen maga Juve. Juvet le is tartóztatták. Fandor tudta, hogy ő rá is ez a sors vár, sietve elmenekült tehát. Moche apó, egy vén uzsorás megtudta, hogy a lakása fölötti emeleten egy apacs pár meggyilkolt és kirabolt egy pénzbeszedőt. Főlosont az apacsok tanyájára és elcsente az elrabolt pénzestáskát és amikor az apacs vissza akarta tőle venni, rábirta az apacsot és szeretőjét, hogy álljanak be *Fantomas* bandájába. Nemsokára jelentkezett a rendőrségen Tom Bob amerikai detektiv és felajánlotta szolgálatait *Fantomas* kinyomozására. Fandor be is bizonyította ügyességét, mert kinyomozta, hogy a meggyilkolt pénzbeszedő hulláját Moche apó házában befalazták. Itt azonban meglepő fordulat áll be, amelyet a nézőközönség csak a színházban fog megtudni. 4256

* *Korzikai vér.* (Az Uránia mai szenzációja.) Az olasz briganti életből vett műfilm keretében mutatja be ma az Uránia az olasz csendőrség hajszáját a hegyek királya után. Izgalmas jelenetek egész sorozata vonul végig a képen, addig míg Parlo üldözői kezei közül egy hegyszakadékba menekülve halálra zuzza magát. Parlo, az igazi korzikai rabló, heves vére, vakmerő ügyessége bámulatba ejti a szemlélőt, kit azonban a gonoszság bűnhődése is kielégít. Revolvergolyó, tüzvész, zsilipszakadás és ezer egyéb veszéllyel szemben heroikus erőt és kitartást láttunk úgy az üldözött, mint az üldöző csendőrök részéről. Ezen képen kívül egy Gaumont hradó és három humoros kép szerepel a kiválóan érdekes műsorban, mely ma és holnap marad csak műsorban. 3

* **A Dr. Mezey- és Zay-féle Akadémiai Zeneiskola** (Andrástér 8.) január 18-án, vasárnap délután 5 órakor a Fehér Kereszt nagytermében tartandó nagy érdeklődéssel várt hangversenyére számozott ülőhelyek 1 koronáért, állóhely 60 fillérért válthatók ifj. Klein Mór-nál. 202

* **A kulturpalotában az ereklye-muzeum és régiségtár** hétfőn, szerdán és pénteken, a képtár és városi muzeum kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt 9-1 óráig nyitva áll. Belépődíj 40 fillér. Hétköznapokon a gyűjtemények együttes megtekintéséért a díj 1 koronára. Vasárnapokon a gyűjtemények váltakozva, délután 3-5 óráig husz fillér belépődíj mellett tekinthetők meg. Ruhatár díjtalan.

* **Kerpel kölcsönkönyvtára** számos újdonsággal bővült. Vidékre is pontos kiszolgálás. A könyvek tiszták. Havi díj K. 1.40, vagy kötetenként 10 f. Ugyanott zenemű-kölcsönző is. 291

* **Az összes könyv- és hangjegy-újdonságok** Kerpelnél. 291

Hódít a téli sport Aradon.

(Uj parkrészt a műjégpálya körül.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 15.

Arad város közgyűlésének harmadik napján került tárgyalásra a korcsolya-egyesület ismeretes kérelme, amelyvel a Baross-parki kioszk mögött elterülő parkrészt kéri műjégpálya céljaira. Előrelátható, hogy a közgyűlés teljesíti az egyesület kérelmét, amely Arad sportéletére korszakot alkotó jelentőséggel bír. Bár a sportok elég nagy népszerűségnek örvendenek Aradon, a jég sport volt az egyetlen, amely nem fejlődhetett, mert a városligeti kis korcsolyapálya épenséggel nem volt alkalmas arra, hogy ez a kellemes és mindenekelőtt egészséges sportág nagyobb lendületet vehessen.

Ha a Baross-parki kioszk mögött megnyílik az új műjégpálya, ezzel egyszeriben megváltozik a mostani állapot. Olyan jégpályája lesz Aradnak, amelyre büszke lehet a város s ezzel egyttal legalább háromszorossá szaporodik a korcsolyázók száma, mert nagyon sokan voltak idáig, akik egyrészt a városligeti pálya messzesége, másrészt kényelmetlen berendezése miatt lemondtak erről az élvezetes sportról. Azt hisszük, mindenkinek a tetszésével találkozott az új jégpálya, eszükéje, de minthogy minden tervnek — hát még ha az okos és életrevaló — vannak ellenzői, bizonyára akadnak majd, ha elenyészően kis számban is, olyanok, akik a korcsolya egyesület kérelme ellen foglaltak állást. Ezek lesznek az úgynevezett „fa-smekkek”, akik azt fogják mondani:

— Amúgy sem vagyunk tulgazdagok parkokban, lelketlenség volna tehát a meglévő fák között pusztítást végezni.

Nagyon sok érvet lehetne felhozni az ilyen állítás megdöntésére, de ha el is tekintünk attól, hogy a korcsolyázás legalább is van olyan egészséges, mint egy séta a parkban s megmaradunk szigorúan a fáknál, még akkor is azt fogjuk tapasztalni, hogy fákban sem veszünk semmit, mert hisz a korcsolya-egyesület az egész jégpályát körülfásítja és így legalább annyi fa lesz onnantól is, mint eddig a parknak ezen a részletén, amely különben nem is annyira séta, mint inkább titkos találkahelyül szolgált idáig, különösen az esti órákban, amikor mély sötétség borult a fákra.

A sötétséget száműzi erről a területről. Gyönyörű, pazar világítása lesz az új pályának, szemkápráztató, világvárosi látványt fog nyújtani a korcsolyázók óriási tömege s a korzó, az új megújult terület, végre olyan konkurrenciát kap, amely látogatóinak nagy részét ide vonza, s a jégpálya körül fog kifajlódni. Arad második esti korzója,

amely összehasonlíthatatlanul kellemesebb és szebb lesz az elsőnél s a szemnek több látnivalót fog adni, mint a kivilágított üzletek kirakatai.

Reméljük, hogy a fák iránt érzett tulságos előszeretettel, — amely, elismerjük, máskor jogos — ezuttal nem fogja megtevesztetni a holnapi közgyűlést s a városatyák teljesíteni fogják a Korcsolya-egyesület kérelmét, amelyet különben a tanács is pártolólágg terjeszt a közgyűlés elé. Ha megkapja az egyesület a kért területet, jövőre már megnyílik az új műjégpálya, a város egyik leg egészségesebb intézménye, amelyre azt hisszük, nemsokára büszkék lesznek azok is, akik most még ellenzői tervnek.

Parecz Béla dr.

az aradi kamara elnökjelöltje.

(Az új tisztikar. — Ötvennégy ügyvéd értekezlete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 15.

Március hó folyamán tartja az aradi ügyvédi kamara tisztújító közgyűlést, amelyen — mint ismeretes — az elnöki méltóság új emberrel való betöltése válik szükségessé. A kamara tagjai már most megállapodásra jutottak abban, hogy a bucsuzó Szalay Károly utódjának a kitüntető és felelősségteljes tisztre a kamara alelnökét Parecz Béla drt választják meg. Az ügyvédek táborában, ahol a kamarai alelnök eddigi munkásságát, kiváló tudását, képességeit és egyéniségét évek hosszú sora óta méltányolják, azonnal Parecz Béla dr. elnökjelöltségét vették tervbe, amidőn a kamara jelenlegi elnöke távozását bejelentette. A Parecz Béla dr. mellé sorakozó ügyvédek most tartották meg jelölő értekezletüket, amelynek eredményeként abban állapodtak meg, hogy a márciusi közgyűlésen így alakítják meg az ügyvédi kamara tisztikarát:

Örökös tiszteletbeli elnök: Szalay Károly.

Elnök: Parecz Béla dr.

Alelnök: Tolnai János dr.

Titkár: Schütz Henrik dr.

Pénztáros: Mandl Vilmos dr.

Ügyész: Szalay Károly dr.

Választmányi rendes tagok: Bogdán Virgil dr., Czédly Károly dr., Köpf János dr., Pop C. István dr., Priegl István dr., Sugár Jenő dr., Trutia Péter, Velcsov Géza dr. Választmányi póttagok: Éles Béla dr., Jancu Kornél dr., Kráitz Lajos dr., Reisinger Ferenc dr.

Parecz Béla dr. elnökké megválasztásával az alelnöki tisztség megüresedik és az ügyvédek választása a kamara kebelében, az aradi közélet terén mindig eredményes, elismerésre méltó és kiváló munkát végző nagy tudású ügyvédre: Tolnai János dr.-ra esett, amidőn új alelnökről kellett gondoskodni. A jelöléshez csatlakozásra az értekezlet résztvevői a következő körlevélben kéri fel a kamara vidéki tagjait is:

Igen tisztelt Kartárs ur! Az aradi ügyvédi kamara tisztikarának és választmányának megbízatása a folyó évben lejár s márciusi közgyűlésünk legfontosabb tárgya a tisztújítás leendő Kamaránk tizenöt éven át volt érdemes elnöke, Szalay Károly, nyilvánosan kijelentette, hogy előrehaladott kora miatt tisztét tovább viselni nem hajlandó. Meg kell hajolnunk e kijelentés előtt s amikor Szalay Károlynak kamaránk körül szerzett érdemeiért hálánkat kívánjuk leróni avval, hogy őt örökös tiszteletbeli elnökké választjuk meg, gondoskodnunk kell az elnöki szék betöltéséről.

A kamara elnöke van hivatva arra, hogy képviselje karunk összességét s hogy irányo-

kat mutasson törekvéseinknek és eszméikkel tegye termékeny a kamara működését. Az elnöki székbe Parecz Bélát, kamaránk eddigi alelnökét ohajtjuk ültetni, akinek előbb ügyésszi, majd alelnöki állásában kimutatott képességei, jelleme és munkabírása biztosítékot nyujtanak arra, hogy ő nemcsak mindenképen méltó erre az állásra, hanem magával fogja hozni abba a feladatainak teljesítéséhez szükséges rátermettséget és odaadást is.

Az így megüresedő alelnöki állást a választmányunk egyik legkiválóbb és legmunkásabb tagjával, Tolnay János dr.-ral töltenők be. Ugy hisszük, hogy Tolnay János dr. az ő évtizedes, tisztességgel és eredményekkel teljes ügyvédi multja erre az állásra méltóan érdemesíti. A többi tisztviselői állásokra s a választmányba azokat az érdemes tagtársainkat jelöltük, akik ezeket az állásokat eddig is mindnyájunk meglegedésére betöltötték. Csupán a szükségképpen megüresedett helyekre állítottunk új jelölteket olyan kartársaink személyében, akik az ügyvédi közügyek iránt érdeklődésüknek már eddig is tanujelét adták s azok körül érdemeket szereztek. Van szerencsénk igen tisztelt kartárs urnak az előadottak alapján összeállított szavazólapokat megküldeni s felkérjük, méltóztassék minket szavazatával és támogatásával segíteni abban, hogy ezt a választáson győzelemre juttassuk.

A körlevelet az értekezleten résztvevő ötvennégy aradi és megyebeli ügyvéd írta alá és pedig: Bedő Árpád dr., Berger Ernő dr., Boros Béni dr., Brasch Aladár dr., Csiky Odón dr., Deutsch Izsó dr., Fekete Rudolf dr., Fischer Jenő dr., Friedmann Ignác dr., Gara Armin dr., Goldzieher Albert dr., Goró Arthur dr., Grossman Alfréd dr., Hauska Róbert, Hepes Miklós, Juhász Géza dr., Kárász Győző dr., Kell József dr., Kele Gyula dr., Kelemen Gábor dr., Keresztes Gyula dr., Kilényi Zoltán dr., Kutt Alfréd dr., Krenner Zoltán dr., Lányi László dr., Lengyel Gyula dr., Lócs Rezső dr., Lukássy Lipót dr., Lukácsy Lajos, Messer Károly dr., Moga Lajos dr., Momák Dóme dr., Nemess Zsigmond dr., Rácz Sándor dr., Ráduy Mózse dr., Reicher Károly, Ring Béla dr., Robitsek Agost dr., Rosti Rezső dr., Salgó Miksa dr., Sarkány Ferenc dr., Sebestyén József dr., Singer Lajos dr., Seidner Frigyes dr., Szabó Frigyes dr., Szöllösi Zsigmond dr., Steinhart Mór dr., Székely Ferenc dr., Tamasdán Liviusz dr., Vajda István dr., Vajda Jakab dr., Vajda Iván dr., Zubor Imre dr., Zubor Gyula dr.

Ismeretes, hogy a kamara tagjainak egy kisebb csoportja pártpolitikai szempontok emlegetésével Priegl István dr.-t jelöli az elnöki tisztre, azonban alig lehet kétség az iránt, hogy Parecz Béla dr.-t és Tolnai János dr.-t, akiknek jelölését a kamara legkiválóbb, régi tagjai — párttekintetek nélkül és kizárólag az ügyvédek érdekében — támogatják, a többség bizalommal és lelkesedéssel emeli az elnöki, illetve alelnöki székbe a márciusi közgyűlésen.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Szabadlyceumi előadás. A Kőlesey-egyesület és a tanárszövetség szabadlyceumában ma délután 5 órakor a kulturpalota kis előadó termében tartja meg Farkas József dr. előadását a drámáról. Jegyek az összes 11 előadásra egy koronáért válthatók a kulturpalota portásánál (főkapu) és fél 5 órakor a szabadlyceum pénztáránál.

(*) Az „Aradi mérnök és építész-egylet” felolvasása. Virágh Lajos, Arad város ny. főmérnöke f. hó 17-én szombaton d. u. 6 órakor a városháza kistermében felolvasást tart a városok csatornázásáról, mely felolvasásra a mérnök és építész-egylet tagjait és az érdeklődő közönséget ezuton meghívja az elnökség.

Az öngyilkos utolsó levelei.

(Kit vádol az amerikai párbaj aradi áldozata?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 15.

Az öngyilkos Raab Miklóst ma délelőtt fél tíz órakor hantolták el az izraelita temetőben. A koporsó fölött Vágvölgyi Lajos dr. rabbi mondott gyászbeszédet. A temetésen csak az elhunyt két bátyja vett részt. Ma délelőtt a vizsgálóbíró Raab Ármin dr. és Raab Dezső valamint Eckensberger Károly kir. ügyész jelenlétében felbontotta azokat a leveleket, amelyeket az öngyilkos édes anyjához és sógorához, Biringer Mór dr. komáromi ügyvédhez intézett. Az utóbbi levélben az öngyilkos érzékenyen bucsut vesz családjától, de tettének okát nem említi. Édes anyjához írott levelében közli, hogy amerikai párbaj kergeti halálba.

— Csak most érzem — írja — hogy mit dobok el magamtól, szeretnék élni, de nem lehet.

Ebben a levélben egy halvány célzás van ellenfele személyére vonatkozólag, ezt azonban az ügyészség a nyomozás sikere érdekében nem hozza nyilvánosságra. Elolvasás után a Biringer dr.-hoz címzett levelet a vizsgálóbíró átadta az elhunyt bátyjának, míg a másik levelet lepecsételte s az ügyészséghez terjesztette át, amely a nyomozás folytatása céljából még e héten elküldi az iratokat a komáromi kir. ügyészséghez.

Az eddigi adatok alapján az a feltevés látszik a legvalószínűbbnek, hogy Raab Miklós egy budapesti leányba, D. Lilibe volt szerelmes és a leány miatt vívott amerikai párbajt, azzal, aki a többször említett „Fekete-fehér” jellegű apróhirdetést a Komáromi lapokban közölte.

Pört vállalt

az édesanyja ellen.

— Az aradi ügyvédi kamara fegyelmi ítélete. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 15.

Az aradi ügyvédi kamara fegyelmi választmánya érdekes ügyben hozott most határozatot. Pár év előtt Aradon volt ügyvédjelölt. Lui Fenyves Jenő, aki most a budapesti ügyvédi kamaránál bejegyzett gyakorló ügyvéd. Aradi ügyvédjelöltsége idején történt, hogy Lui édesanyja özvegy Funkelstein Mártonné és Czapf Jánosné, összevesztek és Czapfné becsületsértés miatt följelentette Funkelsteinét. Az aradi járásbíró előtt megtartott tárgyaláson a panaszosnő képviselőjében, mint egy aradi ügyvéd helyettese, Lui Fenyves Jenő dr. jelent meg. Akkor az aradi lapok is foglalkoztak a különös esettel, hogy az ügyvédjelölt édesanyjával került szembe a bíróság előtt.

Az ügyvédi kamara ügyésze az újságközleményekből — amelyekért Lui sajtópört is indított — tudomást szerzett az ügyvédjelölt szerepléséről és az ügyvédi etika, egyúttal pedig az ügyvédi rendtartás ellen való vétéséget látott az esetben. A kamara választmánya vád alá is helyezte az ügyvédjelöltet, aki időközben Budapestre költözött, ahol ma is ügyvédi gyakorlatot folytat. Lui dr. ügye sokáig elhúzódott, úgy, hogy a fegyelmi végtárgyalást csak most tartotta meg a kamara.

Lui Jenő dr. azt terjesztette elő védelmére, hogy ő a járásbíró előtt pörben mint helyettes jelent meg és a megbízó ügyvéd helyettesítéséről nem mondhatott le, mert ezzel

felüknek, Czapfnének érdekeit veszélyeztette volna. Elmondta továbbá, hogy a tárgyaláson semmi olyat nem tett, amivel az édesanya iránt való köteles tisztelet ellen vétett volna és úgy véli, hogy az ügyvédi rendtartásba ütköző vétéséget nem követett el.

A fegyelmi választmány Szalay Károly dr. kamarai ügyész vádindítványának meghallgatása után Lui Jenő drt kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte, mert azt a cselekedetét, hogy édesanyjával szemben képviselte a felperes Czapfnét, az ügyvédi rendtartásba ütközőnek találta.

HIREK.

Királyával gorombáskodó miniszter.

— A szerb udvar botránja. —

Távirati tudósítás.

Belgrád, január 15.

Péter király két nap óta beteg és nem vehetett részt a konakban a tegnapi est bálon. A király betegsége egy nagyobb izgalom következménye, mely a lemondott Bozárovics hadügyminiszter agresszív fellépése nyomán támadt.

A király a hadügyminiszter előterjesztésére több rendeletet írt alá, ezek egyikében megkegyelmezett egy Vesnic nevű ezredesnek, aki egy katonát megölt. A rendelet miatt az ellenzéki lapok élesen támadták a kormányt és kiderült, hogy a király aláírta a kegyelmi rendeletet, anélkül, hogy annak tartalmát ismertette volna. Bozárovics kijelentette, hogy ő jóváhagyás előtt, a király hadsegédével ismertette az előterjesztések tartalmát, ez referált a királynak, amit azonban a hadsegéd tagad.

A király új év napján felelősségre vonta a volt hadügyminisztert, ki élesen felelt és evvel igen kínos jelenet lejátszódását idézte elő. A jelenet folyamán Péter király elájult és ágyba kellett fektetni. Állapota ma javult.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Hideg idő várható sok helyütt, főleg nyugaton meg délen, havazással. — Sürgönyprognózis: Hideg, sok helyütt csapadék.

— Kossuth Ferenc betegsége. Budapestről jelentik: A nagybeteg Kossuth Ferenc állapotában máig jelentősebb változás nincsen. Az orvosok mindazáltal megállapították, hogy a beteg inkább a javulás, semmint a rosszabbodás útján van és noha állapota egyre súlyos és aggodalmat keltő, van remény, hogy Kossuth meggyógyul. Kossuth Lajos Tódor már tegnap megérkezett Olaszországból, de még ma sem bocsátották a beteghez, a kit féltenek az izgalomtól. Valami formában előre közölni akarják Kossuth Ferencel, hogy öccse megérkezett, mielőtt ágyához bocsátanák. Tegnap és ma az orvosok nem adtak ki bulletint, a mennyiben a beteg állapota és közérzése változatlan.

— Spilka Antal halála. Hódmezővásárhelyről jelentik: Spilka Antal nyugalmazott főispán, a vásárhelyi nemzeti munkapárt vezetője, az éjjel negyvenhét éves korában meghalt. Temetése szombaton délelőtt lesz.

— Halálra ítélt felkelők. Párisból jelentik: Egy valonai távirat szerint Bekir basát és a Merán gőzösön letartóztatott hat török tisztet halálra ítélték.

— Eljegyzés. Kosuba Béla Keszend, Szelke Mariska Arad jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A pesztonka büne. A bécsi országos törvényszék fiatakorak bírósága ma Schumann dr. főtörvényszéki tanácsos elnöklésével egy nem mindennapi bünesetet tárgyal. Az ügyészség vádat emelt a 14 éves Fida Mária parasztleány ellen, hogy ez 1913. áprilisában nagybátyja és egyúttal kenyéradó, vándora 5 és fél éves fiacskáját, a kis Pichlhofer Mihályt, aki a gondjaira volt bízva, elcsábította és meggyalázta. A kis fiu anyja a konyha ablakon keresztül volt szemtanuja a leány révedtettének, aki a fiuval bezárkózott a család konyhájába. A vádirat kérte a büntetőtörvénykönyv 128. §-a szerint minősülő büntetnek 1-től 5 évig terjedhető fegyházbüntetés kiszabását. Ezzel szemben a hivatalból kirendelt védő annak megállapítását kérte a különben zárt tárgyalás folyamán, hogy a bár 14 éves leány, aki egy alig 9 éves gyermek külsejével bír, még nem is képes ilyen cselekedetre. Ezt a védői indítványt a bíróság azonban elvetette és a vádlottat megbecsületlenítés büntetnéért — enyhítő körülmények figyelembevételével — tizennégy napi egyszerű börtönre ítélte. Ellenben a fajtalankodásra való csábítás büntette alól felmentette. A tettét nem is tagadó evrekleányt valószínűleg kegyelemre fogják ajánlani.

— Százezer embert megölt a földrengés. Londonból jelentik: A Szakurazsima sziget sorsa, ahol tüzhányó tört ki, meg van pecsételve. Gomolygó fekete füstoszlopok töltik meg a levegőt, olykor-olykor lángoszlop csap föl a füstből. Az öböl tele van lávával, és Kagoszima városát öt méter magas hamuréteg fedi. A vulkán kitörései és a földrengések következtében összesen mintegy százezer ember vesztette életét.

— Különös alapítvány. A csehországi Aschból jelentik, hogy a napokban Ebersbrunnban meghalt Frondsberger Vilmos tőkepénzes végrendeletileg egy 250.000 koronás alapítványt tett, amelynek kamatait oly aszszonyok és leányok jutalmazására kell fordítani, akik ikreket, vagy pedig hármas gyermekeket hoztak világra. Ezenkívül pedig az alapítvány intézkedik az ikrek gondtalan felneveléséről is.

— Halálozások. Lengyel János dr. magyarpécskai ügyvéd, tegnap Budapesten, a klinikán 45 éves korában meghalt. Holttestét Aradra szállították, hol holnap fogják eltemetni. Halála általános részvétet keltett.

Vitkay György, a légszeszgyár volt tisztviselője hosszas szenvedés után a hó 14-én délután négy órakor meghalt. A megboldog földi maradványait a hó 16-án délután három órakor helyezik örök nyugalomra a római katolikus egyház szertartásai szerint a felsőtemető halottas házából a családi sírkertben. (Minden külön értesítés helyett).

— Megölték a disznók. Az Enns (Felső-Ausztria) közelében fekvő Neuwelt községben Tekler József földbirtokos 16 éves leánya este a disznóolba ment, hogy az állatokat etesse, mert az egész házban csak a leány volt otthon. Az ől elkülönített részében egy ketrecben két nagy és szilaj vadkant tartottak. Ugy látzik, hogy az etetés után a leány nem tudta elég gyorsan betenni a ketrecajtót, mert a két vadállat hirtelen kitört, feldöntötte a halálraíjelt leányt és nekiestek a testének; emberi segítség nem volt a közelben és a nő kiáltásait senki sem hallotta. A két vadkan felkoncolta a leányt. Az egy órával később hazatérő szülők már csak a csontig lerágott hullára bukkantak. Nagy erőfeszítés árán sikerült csak a vérengző állatokat ketrecökbe visszakergetni.

— Tolvaj kóbor cigányok Aradon. Január hó 4 ikén ismeretlen tettesek betörték a Miklós-utca 71. számú házba, ahonnan párnákat, asztal és a gyertyákat loptak el. Négy nappal később Miklós utcán történt hasonló betörés, amelynek során ágyneműket vittek el a tettesek. A csendőrség és a rendőrség együttes nyomozása a Trojmbita-utca 23. számú házba vezetett, ahol egy tizenegytagú cigánykaravánt találtak, amelynek tagjait bevitték a rendőrségre. A csendőrség ma fejezték be ez ügyben a kihallgatásokat és Lupu Zachariás cigánylegényt, valamint öt társát, akik bevallották, hogy a betöréseket ők követték el, s a loptak el holmit Krisán Róza nevű rovttmultu cinyeleánynál és más házalóknál értékesítették, a rendőrség letartóztatta. A cigányokat ezenkívül régebben elkövetett betörésekkel is gyanúsították, de rájuk bizonyítani ezt nem lehetett. A letartóztatottakat holnap átkísérik az ügyészség fogházába, a cigánykaraván többi tagjait a rendőrség szabadonbocsátotta.

— Turcsányi Emília temetése. Budapestről jelentik: A rendőrség a Turcsányi Emília gyilkosainak kihallgatását teljesen befejezte. Nick Gusztávot és Kóbori Rózát ma délután kísérték át az ügyészségre. Turcsányi Emiliát is ma délután temették a Szent János kórház pazarul feldiszitett halottaskamrájából, melyet a kíváncsiak óriási tömege látogatott meg. Turcsányi Emília temetése impozáns volt. Ezer meg ezer ember kísérté utolsó útjára a meggyilkolt nőt. A temetés után Gleichmann Lajos dr., Schmidt Miklós butorgyáros jogtanácsosa egybehívta a meggyilkolt családját és közölte velük, hogy Turcsányi lakásán talált értékek javarésztét Schmidt csak használatra adta át Mánás Elzának és így ezekre igényt tart. A rokonság megnyugodva vette tudomásul az ügyvéd közlését, mivel Schmidt Miklós ígéretet tett, hogy a leány anyját állandóan fogja segíyezni és erre a célra szükséges összeget már deponálta.

— A titokzatos csábító. Kellemetlen kalandja volt ma egy fiatal leánynak, a leánykereskedelmi tanfolyam növendékének. A tizenöt éves leánya a Széchenyi-utcában épen hazafelé tartott, amikor mellője szegődött egy ismeretlen fiatalember, s a Széchenyi utca egyik házára mutatva, azt mondta, menjen fel oda, egy barátja hívja. A kis leány sirva elszaladt, s nővérével csakhamar megjelent a rendőrségen, ahol feljelentést tett az ismeretlen fiatalember ellen. A rendőrség, mivel azt hiszik, hogy az idegen rendezetesen foglalkozik fiatal leányok lakásra csábításával, megindították az ügyben a nyomozást.

— Öngyilkos huszárok. Kerekes András Aradon a tizenkettedik gyalogezrednél szolgált közhuzsár az ezred kaszárnyájában karabélyával szíven lötte magát. Kerekes, aki ősszel vonult be Budapestre katonának, amint az hátrahagyott irásaiból megállapítható volt, szerelmi bánatában követte el tettét. A katonai hatóság úgy intézkedett, hogy felboncolás nélkül temessék el. Ugyanosa öngyilkosság áldozata lett Somogyi János, a harmadik honvédhuszárezred közlegénye. Az öngyilkosság okának felderítése végett a katonai parancsnokság vizsgálatot rendelt el.

— Eltűnt színésznő. Bécsből jelentik: A Bécs melletti Baden fürdőhelyről eltűnt Meisel Anna ismert színésznő. Pár héttel ezelőtt ismerkedett meg egy ismert bécsi gyárosossal, ki a színésznő nevére háromszázezer koronát kitevő vagyont íratott és neje ékszereit is átadta neki. A gyáros felesége feljelentést tett Meisel kisasszony ellen, kinek a feljelentés megtétele óta nyoma veszett.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 15-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Fischer Jenő mag. hiv.-nak Mihály nevű fia. Juhonyák János fűtőnek Mária nevű leánya. Bayer Alajos mag. hiv.-nak Jenő nevű fia. Springer Vilmos földmivesnek Éva nevű leánya, Pap János cipésznek Irén nevű leánya. Endreffy Lajos megyei tisztviselőnek Iván nevű fia. Meghalt: Babó Károly 51 éves kereskedő. Özv. Oltyán Lázárné 48 éves magánzónó. Simandán Magda 12 éves leány. Vitkai György 34 éves magánzónó. Házasság nem fordult elő.

— Leltár miatt mélyen leszállított árak Fischer-féle Nagy Áruházában, Arad Szabadság-tér 12. sz. alatt.

— Postacsomag, ajánlottlevél és utalvány feladási könyvek egész vászonkötésben, arany címnyomással kaphatók 1 korona 50 fillérért az Aradi Nyomda R. T. nyomdájában József főherceg-ut 22. sz., a Kossuth-szoborral szemben.

— Izr. iskolai „Működési napló” nyomtatvány előírás szerint kapható az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Feloldott ítélet. Budapestről jelentik: A kir. ítélőtábla feloldotta azt az ítéletet, amelylyel a törvényszék Csuha István képviselőt, aki Pavlik rendőrfelügyelő fejről június hó negyedikén leütötte a sapkát, 7 napi fogházra ítélte. Utasította a kir. törvényszéket új tárgyalás megtartására és annak megállapítására, hogy a házelnök tényleg jogosult volt-e a rendőrség által a képviselőket kivezetetni a képviselőházból.

§ Melyik bíróság illetékes a Gyulay-Máthé pörben? Megírta az Aradi Közlöny, hogy Máthé Lászlónak Gyulay István gróf ellen indított becsületsértési pörében az aradi járásbírószék szombaton osztrák bíróság: az amstetteni illetékességét mondta ki. Máthé ügyvédje, Avarffy Ferenc dr. felebbezést jelentett be a járásbírószék határozata ellen. Felebbezésében arra hivatkozik, hogy a Kuria legújabb, múlt év augusztusában kelt döntése szerint a zárt levélben foglalt becsületsértés ott tekintendő elkövetettnek, ahol annak tartalma a címzettnek tudomására jutott. Máthé László Vásárosnaményben lakik, itt kapott hírt a sértésről, tehát a beregszászi járásbírószék lenne illetékes az ügy elbírálására. Ha azonban az aradi törvényszék, amely elé a felebbezés kerül, azon a véleményen lenne, hogy az ügy osztrák bíróságra tartozik, akkor sem az amstetteni járásbírószék illetékes, amelynek területén Gyulay gróf a sértő levelet írta, hanem a bécsi VIII. kerületi járásbírószék, melynek területén lakik ugyanis Duschnitz dr. ügyvéd, aki az inkriminált levelet legelőször kapta kézhez, mert az osztrák BTK. szerint is az a bíróság illetékes, amelynek területén a sértést tudomásul vették.

§ Börtönre ítélt gyárigazgató. Budapestről jelentik: A gvömrői uti téglagyár család büntetvével vádolt igazgatói és alkalmazottjai bűnügyében a budapesti büntetőtörvényszék ma délután ítélkezett és Bród Ernő igazgatót három évi börtönre és 1000 koronára és mint idegen honost, az országból való kitiltásra, Frank Bélát 2 évi börtönre és 500 koronára, Eisler Vilmost 4 hónapi fogházra és 500 koronára, Udvarnik Ferencet egy hónapi fogházra és 500 koronára, Kuckó Istvánt 8 hónapi fogházra és 200 koronára, Juhász Menyhértet, Gerle Jánost egy-egy hónapra és husz-husz

koronára, Kubinyi Józsefet és Pajcsik Istvánt két-két hónapra és negyven-negyver koronára, Macsolay Györgyöt egy hónapi fogházra ítélte el. Az ítélet kihirdetése után a törvényszék Bród Ernőt, Frank Bélát, Udvarnik Ferencet, mivel külföldi honosak, azonnal letartóztatta.

§ Ezer korona egy sor irás. Nagyváradról jelentik: A nagyvárad Szabadság című lap három esztendővel ezelőtt néhány soros hirben megírta, hogy a Friedl és Sörös nagyvárad céget megtámadták a hitelezők. A hir hatása alatt a hitelezők tényleg visszatartották áruikat és ebből a cégnek sok kára származott. Friedl és Sörös bepörölték az újságkiadót harmincezer korona kártérítésért. Fenyves Ferenc szerkesztő és Laszky Ármin kiadó elismerték a hir valótlanságát, mire a bíróság ma a szakértők meghallgatása után forgalom csökkenése címén 838 korona 55 fillért, árkülönbözetből eredő károkért 887 korona 50 fillért, erkölcsi kártérítés címén ötezer koronát ítél meg a panaszosoknak. Ha a pörköltégeket is figyelembe vesszük, a Szabadság-nak, a Friedl és Sörös cégre vonatkozó hir minden sora ezer koronába kerül.

§ Csőd. Az aradi királyi törvényszék Grill József világosi kádármester ellen elrendelte a csődöt. Grill aktívái mintegy 150,000 passzívái mintegy 230,000 koronát tesznek ki. A vagyonos kádármester anyagi romlását az okozta, hogy az idej és múlt évi rossz szőlőtermés következtében nagy áruaktárát nem tudta értékesíteni.

TARKASÁGOK.

(A vallásos hold.) A hat éves kis fiú kíváncsian kutat az újságban és fennakad a szemé ezen a három szón: háromszáz kat. hold.

— Apa, mond mi az, hogy kat. hold?

— Kat. hold, kat. hold — mondja az apa.

Ejnye, hogy ezek a gyerekek mindig ilyen ostobaságokat kérdeznek! Kat. hold, az egyszerűen... izé...katolikus hold, mert tudod fiam van zsidó hold is. Attól függ, hogy az ember veszi-e, vagy eladja a földet.

(A pofon.) Egy előkelő és jönevű aradi kriminálistához beállított egy fiatal magánhivatalnok.

— Borzasztó dolog történt velem!

— Micsoda kérem?

— Hát tegnap éjjel után egy órakor egy fiatal jogász egyik kávéházban felpofozott engem!

Az ügyvéd a fejét vakarta.

— Ugy? És látta valaki? Vannak tanúk?

— Nincsenek, ép nem volt benn senki a kávéházban!

— De hisz az nagyszerű — kiáltott fel diadalal az ügyvéd — egész egyszerűen — tagadja le a dolgot.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktörzs.

1914. január 14.

Budapest, január 14.

Készlet.

Amerika egy füllel magasabb. Kínaiat, vétettől-vor korlátolt, 10 ezer mm. tartott.

Határidő.

Déli 2 óra
születés 2 óra

Buza 1914. január	11.58	11.51	1.52	53
Buza 1914. február	11.56	11.57	1.55	11.56
Buza 1914. októberre	10.72	10.73	10.83	13.78

Rozs 1914. áprilisa	8.80	8.87	8.83	8.84
Rozs 1914. októberre	8.50	8.51	8.45	8.46
Tengeri 1914. májusa	6.62	6.63	6.62	6.63
Zab 1914. áprilisa	7.72	7.73	7.70	7.71
Zab 1914. októberre	7.67	7.68	7.65	7.66
Az árak 50 kilónként számítva.				

Budapesti értéktőzsde (január 15.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	633.—
Magyar hitel	—	—	—	—	837.—
4% koronajáradék	—	—	—	—	82.50
Osztrák-magyar államvasúti	—	—	—	—	725.—
Jelzálogbank	—	—	—	—	483.—
Lezámitolóbank	—	—	—	—	516.50
Hazai Bank	—	—	—	—	287.50
Magyar Bank	—	—	—	—	520.—
Kereskedelmi Bank	—	—	—	—	3825.—
Rimamurányi	—	—	—	—	635.75
Salgótarjáni	—	—	—	—	738.—
Közúti Vasút	—	—	—	—	611.75
Városi Villamos	—	—	—	—	813.—

Bécsi értéktőzsde (január 15.)

Osztrák hitel	—	—	—	—	633.—
Magyar hitel	—	—	—	—	837.—
Osztrák-magyar államv.	—	—	—	—	710.25
Déli vasút	—	—	—	—	103.75

A Temesvári Lloyd-társulat terménycsarnokának hivatalos árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1914. jan. 15. Buza 75 kilogrammos 21.80—21.90 78 kilogrammos 22.00—22.10, 77 kilogrammos 22.20—22.30, 78 kilogrammos 22.40—22.50. Rozs (prima) 15.50—15.60, (közép) 15.00—15.10, Arpa (sertőző) — (takarmány) 12.65—12.96, Zab (prima) 13.40—13.50, (közép) 11.80—11.90, Tengeri régi (magyar) — új 10.30—11.30, (román) régi 11.80—11.90, új 10.30—10.50 Burgonya 100 kgr. (fehér) 4.60—4.80, (rózsza) 6.50—6.60.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1914. évi január 16-án:

C) Bérlet. C) Bérlet.

Itt először:

1913.

Történelmi színi 8 felvonásban. Írta: Bíró Lajos. Rendező: Szendrői Mihály.

SZEMELYEK:

Westelland	Várnai Jer. ó.	Theodori	Barlos Ga.
Beatrix	Kápolnay J.	Paula	Harmath J.
Almásy	Dr. Beregi S.	Radován	Deh Lajos.
Törő Pál	Dr. Kezler.	Köcsög hölgy	László Rtel.

Kezdete este 7/8 órákor.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik hön szeretett és fejlethetetlen jó nőm, illetve gyermek és testvér

Ifj. SINKA FERENCNÉ

szül. PAPP LAURA

temetésén résztvettek, vigasztalásaikkal nekhez óráinkban enyhülést hozni igyekeztek és a ravatalra koszorút helyeztek, ugyszintén drága halottunk kártársainak és kártársnőinek, összes ismerőseinknek, kik mély fájdalomunkban osztoztak, ezúton mondunk halás köszönetet.

Egyben köszönetünket fejezzük ki a m. kir. posta- és távirda dalárdának is a temetésén való szíves közreműködésükért.

Arad, 1914. január hó 15-én.

Ifj. Sinka Ferenc.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

ZRINYI-UTCA. (BÁRO BOHUS-PALOTA.)

Péntek, szombat és
vasárnap

Fantomas IV.

detektív történet
4 felvonásban

Rendes helyárak.

23

Az Aradi Lloyd Társulat

100 koronás 4%-os kötvényeinek

II. sorsolása:

Az Aradi Lloyd-társulat 4%-os kötvényeinek 1914. évi január hó 15-én a sorsolás megejtésére kiküldött bizottság jelenlétében megtartott II. sorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki:

27, 36, 43, 51, 57, 80, 83, 100,
103, 109, 119, 120, 130, 131,
132, 133, 142, 175, 188, 205.

A kisorsolt kötvények f. hó 20-tól kezdve a kötvényeknek visszaszolgáltatása ellenében az Aradmegyei takarékpénztár pénztára által teljes névértékben beváltak.

Arad, 1914. január hó 16-án.

Aradi Lloyd-Társulat.

Átadó

ügyvédi iroda.

Temesmegyében járásbíró-sági székhely-n elköltözés miatt **nagyforgalmu** ügyvédi iroda azonnal átadó. Cim a kiadóhivatalban.

386.

Felhívás.

Baumann Lajos körösbökényi lakos üzletét, cserép és téglagyárát átvenni szándékozom, minek következtében ezennel felhívom nevezett hitelezőit, hogy fennálló követeléseiket **folyó hó 26-g bezárólag** nálam jelentsék be, mert később jelentkező hitelezők követeléseit figyelembe venni nem fogom.

Körösbökény, 1914. január hó 15-én.

Künstler Andor,

436 Körösbökény. (Aradmegye)

Olcsóbb mint a hatósági szék.

Farkas János

mészáros és hentes

József főherceg-ut 7. szám.

Városi és megyei telefon: 739. sz.

Ajánlom a n. é. közönség szíves figyelmébe mai árlistát:

Leves hus 1 kg.	K 1-36
Szegyhus 1 kg.	K 1-12
Pecsenyehusok	K 1-52
R. stélyos	K 1-00
Vesepecenye	K 2-—
Sertéshus 1 kg.	K 1-40
Serté-karaj 1 kg.	K 1-60
Sertézsír tiszta friss	K 1-40
Zsirszalona	K 1-32
Haj	K 1-52
Borjucomb	K 2-40
Borju eleje	K 1-60
Kottlet és lapocka	K 2-—
Füstölt szalona	K 1-60
Pörzsölt szalona	K 1-60

Naponta friss felvágottak!

A nagyérdemű közönség szíves támogatását kérem! 271.

Megnyilt

ami még Aradon nem létezett!

Fővárosi minta szerint egy modernül berendezett kóser-büffé

Andrássy-tér 20 sz. alatt Fischer Eliz-palotában, ahol naponta a legfrisebb és első angu tormásvirrali, valamint a legkitünőbb füstölt hus ujdonságok, hal-konzervek, libamáj és tepertő kaphatók. 377

A n. e. közönség szíves pártfogást kérve, teljes tisztelettel

Moskovitz Izidoré.

Pró hirdetések

LEVELEZÉS.

Ibolyának
Levele van a kiadóhivatalban. Kérem visszajutni T. 401

„Hófehérke”
El van kívánt helyen „Urlemler” től. 431

Manci!
Minden délután várlak, okvet' en re. Mérdök. 410

Molett hölgy
Egy érdéknélküli barátságát keres. 25 éves urlemler. Levelek a kiadóhivatalába küldendék „Jambor gyerekek” jelgére. 446

OKTATÁS.

Hegedűlaj
és cimbalmozni naturból tanítok. Cim a kiadóban. 484

ALKALMAZÁST KERES.

Az öszes
irodai teendőben és könyvelésben jártas fiatal ember állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 487

ELLÁTÁS.

Egy intelligens
hölgy, vagy férfi, koss-ra felvételt. Cim a kiadóban. 438

Ellátásba
vevőre uri család 1 nagyobb, vagy 2 kisebb deákot mérsékelt áron. Florián-u 6 sz. 409

INGATLAN.

140 hold
szántóföld gazdasági épületekkel és eszközökkel kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet lásd Sztván, Sarló-u. 10. sz. 440

Egy modern ház,
mely 6 szoba, fürdőszoba és egyéb melléképületekkel, 12 évig adomentes, eladó. Bővebbet Magyar-utca 13. sz. alatt. 249

Eladó!
A belvárosban egy modern lakház négy szobával, fürdőszobával és a szükséges melléképületekkel, nagy udvarral, műhely és raktár helyiségekkel mely ipartelepnek igen alkalmas. — Részletes felvilágosítás: nyújt „Adásvételi közvetítő iroda” Arad, T. u. 4/II. 348

ÜZLETEK.

Kóser szatósüzlet
trafik-, korlátolt italmérséssel, előnyös feltételek mellett, hízzal együtt, eladó. Asztalos Sándor-utca 8. 446

LAKÁST KERESNEK.

Tisztviselőné részére
keresetnek egy szoba, konyhából álló tiszta lakás. Ajánlatok ár megjelöléssel „Tisztviselőné” jelgére a kiadóba küldendők. 432

KIADÓ LAKÁS.

Szapáryliget
legforgalmasabb helyén 3 lakás bére kiadó. Minden lakáshoz külön-külön gyümölcsös kert is adatik, a lakások azonnal kiadandók. Bővebb ért. sítéssel szolgál a tulajdonos. Hula János. 890

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb porosz
fűtőszén nagyban és kicsinyben kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

Eladók
jókarban levő diszkortéjú regényeket 20—40 fill. darabonként. Attila-tér 1. 435

Egy kevésbé használt,
majdnem új fűsz. rüszlet-berendezés szabad kézből jutányos áron eladó. Cim a kiadóban. 362

Koks
(pirszén) nagyban és kicsinyben legolcsóbban kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett
egy nőstény jól kifejlett kopó. Megtaláló illő jutalom van részéről Pécska-ut. huszárlaktanyában. 448

Pormentes faszén
vasalásra kapható Roth József Eötvös-utca 8. Telefon 68. 5841

Csak urakat
érdekelhet hogy, megszűnt a fertőzés veszélye, mióta a Philantrop forgalomba került. Ára 1 korona 80 fillér. Főraktár: Hehs Vilmos gyógyszer-tára a Szent-Istvánhoz Arad, Battyhány utca. Összes készítményeink G. Földes Kelemen gyógyszer-tárában is kaphatók. 5189

Takszámoteres
Bér-autók
Telefonszám **316**
2381
Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Legolcsóbb fabeszerezési forrás

a „Hunyadi” Motorfűrész Vállalat

Kossuth-utca 9. alatt. Telefon 658.
hol állandóan elsőrendű száraz és aprított fa kapható azonnali hazaszállítással ólomzáros zsákokban **100 kilónként 3 vágású 2 K 80 fillérért és 4 vágású 3 kor** Ugyancsak elvállalunk saját motorgépeinkkel meghívásra leggyorsabb kiszolgálással **fafelfűrészlést és befurazást** vasutól legolcsóbb árban. **Üzletelvünk: szolid és ügyelmes kiszolgálás.** 2391

Valódi angol sport, vadász valamint modern katonatiszti, vasutas és egyéb **sapkákat** ajánlunk.

Schäffer Henrik
Aradi Első Sapkakészítő vállalata
Arad, Andrássy-tér (Bing-ház).
Telefon 208. szám. 207

UJ!
m. kir. szabadalom
PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott zuhany mindig friss, üde levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa alkatrész mellőzött, mert ezeken viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelepeivé változhat. 1121
Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tüzfacskendők.
Patent borszivattyuk.

Hönig Ottó
M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél
Arad, Rákóczi-utca 27.
(Egy tanonc felvételt.) Permetező javítások elfogadtnak.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.
Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:
Villanyos csillárokat, villanyos fűtőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket. 481

Eladó

egy nagy bank teljes berendezése

u. m.: „Safe deposit” nagy páncélszekrények, bőrbutorok, amerikai asztalok tetővel és anélkül, 1 Roneo másoló-gép, 1 Roneo sokszorosító-gép, szőnyegek, csillárok és egyéb irodai felszerelések. Érdeklődni lehet e hó 22-ig Budapest, V., Váci-körut 22., a portánál, délután 2—5-ig. 408

Nagymennyiségű maculatura eladó.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű dus gyökerezetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

sima, valamint gyökeres **ripariaportalis** szőlővesszőket ajánl elsőrendű minőségben bármily mennyiségben 6017
HÁMORY-GAZDASÁG
szőlőoltvány-telepe, Arad
Bővebb felvilágosítással szolgál
Deák Ferenc-utca 3. sz.
Telefon: 229.

Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

Meghívás.**Az Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság**

t. részvényeseit a folyó évi február 1-én délelőtt fél 11 órakor az intézet helyiségében (Andrássy-tér, I. emelet) tartandó biz. 22. sz. p.

rendes évi közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1913. évi zárszámadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, valamint a tisztaság felosztása és a felmentvények megadása iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok 115., 116., 120., 122., 123., 124., 125. és 126. §-ainak módosítása.
4. Az elnök, az igazgatóság 14 tagjának, a felügyelő-bizottság 5 tagjának és a bíráló választmány 120 tagjának megválasztása 3 évre.
5. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának meghatározása három évre az alapszabályok 59. §-a szerint.
6. Az igazgatóság felhatalmazása arra nézve, hogy a kir. törvényszék által a határozatok és alapszabályok módosítására nézve netán kívánt változtatásokat saját hatáskörében megtehesse.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 19. §-a értelmében részvényeiket folyó évi január hó 29-ig az intézet pénztáránál tértívny ellenében letéteményezni sziveskedjenek.

Arad, 1914. évi január 15-én.

426

Az igazgatóság.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

**háztartási
szükségletek** fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek
Illatszerek
Kölgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Hajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Figyelmeztetés.

**Pénzt
takarítunk!**

6795
ha fuvarlevelein-
ket Szemző Ármin
áruügynökségi iro-
dájában Aradon
minden előzetes
költség nélkül fe-
lül vizsgálattuk.

Uj fa- és szénüzlet.

Értesitem a vásárló közönsé-
get, hogySimonyi-utca 1. sz. alatt
(Uránia-épületben) egy jól beren-
dezett 379sprított tűzifa, koks
és kőszén üzletetnyitottam meg. Sprított fa méter-
nászáknént hazaszállítva 2-70 kor-Raktáron tartok továbbá első-
rendű porosz hazai kőszén, koks
és sajtalan darabos faszénnet leg-
olcsóbb napi árakban. Szives pár-
fogást kérek kiváló tisztelettel.**Stenner**

Telefon 1017. Telefon 10.

Méltóságos báró Bhus Lajos ur

bérpalotájában bérbeadatik f. évi
február, esetleg május 1-től. — Há-
rom modern berendezésű nagyobb
lakás, központi fűtéssel és lift
használattal. — Három tágas sz-
lethelyiség, mellékhelyiségekkel a
Zrínyi-utcában. — Értekezhetni
alólírott házigazdánkkal

BÓDY BÓDOG